

Ezen lapok minden héten
egyszer, n. m. kedden, esütör-
tökön, pént. és vasárnap jelennek
meg. **Előfizetési ár** félre
Buda-pesten házhoz-hordással
5 ft., borítékban 6 ft., postán bo-
ritékban 6 ft. ez. p. A hirdeté-
nyek minden apróbetűs hasáb-
szarvát 5 (öt) ez. kr. fizetik

Csütörtök

516.

December 31. 1846.

Előfizetheti helyben a
kiosztóhivatalban, hatvani ut-
czán Horváth-házban 483lk
szám alatt földszint, és minden
királyi postahivatalnál. — Az
austriai birodalomban a
külföldre menendő példányokat
csak a bécsi császári posta-
hivatalnál rendelhetik meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

Előfizetési figyelmeztetés.

Jelen számunkkal BUDAPESTI HIRADÓ-nk 1846ki 2ik félévi folyamára lejárván, ezennel annak 1847ki 1so félévi (januar-juniusi) új folyamára az előfizetést siettetni kérjük, jelentvén az olvasó közönség iránti köteles tisztelettel egyszersmind, hogy a politikai lapok vezérlete és szerkesztése az eddigi marad. **Előfizetési ár** félre Budapest házhozhordással 5 ft., borítékban 6 ft.; postán borítékban szinte 6 ft pengőben. Pesten előfizetheti a kiadó-hivatalban (hatvani-utczai Horváth-házban 483d. sz. alatt földszint) és azon kívül minden kir. postahivatalnál. Az ausztriai birodalomban a külföldre járatni kívánt példányok csak a bécsi cs. k. postahivatalnál rendelhetnek meg.

Borsos Márton, tulajdonos.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. A szabad kereskedés elveinek elterjedése H. Gr. Széchenyi István megnyitó beszéde a magyar academia közülésén f. évi dec. 20kán. — Megyék: Könyvelés Aradban, Honban. „Az mondják” Borsodol. Magyar partvidék (Fiumei levél.) Budapesti Hírharang. Magyar gazd. egyesület (szorgós felszólalás a pénzár ügyében.) Pesti jótékony nőegylet. — Arad szolnoki vasút. — A pest-vázi vonalon nov. 21dikétől 27dikéig bezárólag utazott személyek száma — Kőrösök. (V. argentin népek.) Nagybritannia. Franciaország. Spanyolország. Portugalia. Görögország. Hivatalos és magánhírdések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

A szabad kereskedés elveinek elterjedése. II. Miután megmutattuk, ki a haladó, a Hetilap-é vagy a Híradó? meg kell mutatnunk, hogy másutt is feltételek e irányban haladnak, sőt hogy a szabad kereskedésről a világon elmi már, Angliában a főelv élvén fogadva, annál fogva is sikerülend különösen ezen kérdésre nézve, mert sehol sem fog a pro és contra közti küzdelem szenvedélyesebben, de világosabban is küzdeni, és elvégre fényesebben eldöntetni, mint épen Franciaországban, hol fel nem tehetni, hogy a haladásnak ezen legfontosabb kérdése megbukhatnék, bár mily erős lábón áll is ott még azon párt, mely, mit koránsem akarunk tagadni, a védvám mellett buzgólkodik.

Czélünk ezuttal tehát abból áll, miszerint t. olvasóink meggyőződjenek a felett, hogy a szabad kereskedés elvei Franciaországban valóban terjednek. Ez tény, és ezen tényről sokat várhatni a nemzetgazdasátra nézve, és ezen tényt biztosan lehet az új tanok igazsága mellett előhozni.

De ezen tény bizonyossága távolról sem involválja azt, hogy ellenkező irányban semmi nem történik; sőt inkább azt vitatjuk, hogy teljes lehetetlen, miszerint egy nem ugyan elméletileg de gyakorlatilag annyira új, és százados érdekeket annyira sértő közgazdasági tan lábra kaphasson a nélkül, hogy a sértett érdekek ellene fel ne izgaltassanak, és hogy az érdekeltek ne sajátjuk azon bizony szép előnyöknek megszüntetését az új tan behozatala által, melyeket az ő rendszer mellett oly kényelmesen élveztek.

Ebből azonban mikép lehet az ő rendszer józanságát, esalhatlanságát és kétségkívüli fenmaradását következtetni, mint azt a Hetilap teszi? ezt mi felgöngyölítések nem vagyunk, habár azt sem tagadjuk, hogy a védvámisták pártja még sokkal hatalmas is ott a szabad kereskedés pártánál. Amde ezen historiai ragaszkodás a réghez nem tekintethetik semmiképen igaz argumentumnak az új tan ellenében, és nagyon rosszul és furesán is alkalmaztatik ott a

másik oldalon, hol többnyire a régi ellen épen csak azért zajongtak, mert régi volt.

Mit bizonyít tehát az érdekeltek ezen ellenszövegése, hogy a szabad kereskedés eszméje ne terjedjen, vagy tagadása annak, hogy valóban terjed? Semmi mást mint azt, hogy érdekeltek, és ezt felelik mind azok, kik sokszor (mint különösen nálunk) mint nem érdekeltek is egyszerűen elhiszik, hogy a protectionisták nem saját, hanem az ország javát keresik.

Ezen hiedelem csupa avatatlanságon alapul, és pedig historiai ugy mint közgazdasági avatatlanságon. Historiai avatatlanság nem tudni, hogy Franciaországban még azért pártoltatik hatalmasan a magas vámkokban nyilatkozó védrendszer, mert az érdekeltek kamarai többségben kívül még az egyik minster birtokában van az ország legszebb vashámora is, a kereskedelmi minster tulajdonosa egy nagyszerű postógyárnak, a minsterelnök saját gyáraiból látja el a hadsereg egy részét ruhával és fegyverrel, sőt; közgazdasági avatatlanság nem tudni, hogy a szakbeli classicus tanárok soha sem hirdettek más elveket farszövegeikből, mint a szabad kereskedésit!

Ez utóbbira ugyan könnyen felelnek nálunk azzal, hogy az élet kineveti az iskolát ugy mint a logicát! De ezen felelet csak azok előtt axioma, kik azt szeretik tenni és mondani a mit akarnak, nem pedig azt, mit tenni és mondani kell! Már pedig e kettő között mindig igen nagy a különbség.

Ha ilyen hatalmas gyárnokok kinevetik is a logicát és tudományt: azért még a kinevetett logica és tudomány meg nem szűnik ám logica és tudomány lenni. A mindennapias és talán nem sokára megnyugtatható valamikép, ha látja (nehezen ugyan minden meglepetés nélkül) hogy a status azon rendszer alkalmazza az életben, melyet az iskolában mint rosszat ismertettek meg vele; de vannak oly észteheiségek is, melyek nem mindennapiak, és ezek aztán ugyan-csak kifürkészik ám: miért maradt Say, Smith, sőt csak az iskolában classicus és nem egyszersmind az életben is? Ez most valahára és pedig világosan ki is van fűrkészve, és inuen eredetk azon számos comitek, melyek most Cobden által felizgatva a szabad kereskedés elvét terjesztik Franciaországban, melyek hatása annál nagyobb és annál gyorsabb, minél nagyobbak a városok és minél műveltebbek és haladtabbak ezeknek lakosai. Ezt ugy hiszszük, senki sem fogja tagadni, ki a francia sajtó nyilatkozásait lépésről lépésre követi, mely nyilatkozások eleinte ugyan némi ovassággal jelentek meg, de most már teljes bátorsággal állnak elő, ugy, hogy már maga a kormány véleménye is, melynek eddig a hatalmas többséget kímélnie kelle, az új tan felé hajol és nyilván kijelöli azon cikkeket, melyekre nézve a bevételi vámtól meg akarja szüntetni, erősen meg levén győződve a felől, hogy a követett védvámrendszer a fogyasztási cikkeket szerfelett megdrágítja, mi által csak kevés producens gazdagszik meg, mi alatt a tömeg elszegényül, mely igazság mindenütt annál szembetűnőbb Európában, minél

magasabb fokra esigáztatott a véd- vagy tiltó rendszer tartalja. Minthogy pedig a meggazdagodhatásnak is vége van, mihelyt a tömeg elszegényedése bizonyos határig terjed nyilván való, hogy az egyik ugy mint a másik érdekéből, más rendszerhez kell nyulni.

Ezen meggyőződése a kormánynak, mely az ő nézeteit támogató organumokat inspirálja, vajmi fényesen bizonyítja már a szabad kereskedés elvei terjedését Franciaországban, különben ki nem jelentené világosan: „hogy a védvám többet árt mint használ a természetöknek, hogy elmúlt ideje, és hogy a kereskedelmi szabadsághoz kell közelíteni.”

Ime tehát, Sir Robert Peel, ki mint nagy férfiúhoz illik, ki merete mondani a parlament előtt, hogy egész élete n által tévedett, mikor a követett védvámrendszert szükségesnek tartotta, már nem áll magában a szabad kereskedés terén; a francia kormány ugyanazon uton van, mert azon rendszert, melyet eddig oly buzgón pártolt, és még három hónap előtt gáncsolni sem mert volna, azt most maga valjára ártalmatlannak, és pedig nemcsak a módnőkülleg terhelt néptömege nézve, hanem magokra a természetekre nézve is, mely eszmék örvendetes fejleményéből ugyancsak joggal következtetjük, mit elleneink tagadnak, t. i. hogy Franciaországban a szabad kereskedés elvei terjednek!

De nemcsak a kormány, melynek kötelessége ugy intézkedni, hogy a status legszámos osztálya kevesek hasznára igazságtalanul ne terheltesék, hódol a szabad kereskedésnek, hanem magok a francia felvilágosult gyárnokok is, kik egyedül önhasznokra figyelmesek, mert a lenfonók nyilván kijelentették, hogy minden védvámról mindjárt lemondanak, ha ők is szabadon vásárolhatják összeve nyers anyagukat és gépeiket a hol akarják.

Ha az első oknál fogva tehát még kétes lehetne is, ezen utóbbinál fogva már bizonyos, hogy maholnap bekövetkezendik a szabad kereskedés diadala, mert lehetetlen, hogy ezen uton el ne ismertessék végre, mikép a kereskedésnek magas vámtól akadályozása egyszersmind az ipar akadályozásának is tekintendő; mi bár igen egyszerű, most mégis sokak előtt épen nem világos!

Azomban ezuttal mi csak azt akartuk bebizonyítani t. olvasóink előtt, és a felhozottakból okvetlenül következtetni is, hogy Franciaországban, hol a védvámrendszer egész a legáltalános tiltórendszerig kifejezéstett, most a szabad kereskedés elvei hatalmasan terjednek és pedig nemcsak a felvilágosult népgazdászok, hanem magok a gyárnokoknál is, mert nemcsak Bordeaux és Marseillenben, hanem Paris és Lyonban is alakultak társaságok du libre échange, melyeknek működése sikertelenül el nem ényészthetik.

Közöljük ezennel a Jelenkor, „Társalkodó”-ja után gr. Széchenyi István ő excellja elnöki érdekes beszédét, melyet a magyar academia közülete megnyitásakor f. évi dec. 20kán t. Pestmegye teremében tartott:

Irodalom és Tudomány.

Sprachenkarte der oesterreichischen Monarchie, sammt erklärender Übersicht der Völker dieses Kaiserstaates, ihrer Sprachtämme und Mundarten, ihrer örtlichen und numerischen Vertheilung, von J. V. Hauffler. Pest, in Commission bei G. Emich 1846. 8tet 9 lap, egy szinesett ábrasszal, s egy áttekintő táblával nyílt tereten.

Mai nap, midőn az ethnographiai kérdések majdnem oly fontosakká lettek, vagy lenni kezdenek, mint valának egykor az egyházi, majd a politikai kérdések; a magyar birodalomnak népfelvezetési tekintetben minel pontosabb ismerete is nem kevésbé fontos, mint magában érdekes és vonzó. Volt ugyan földirati munkáinkban eddig is a hazánkat lakó külön felekezetekre figyelem fordítva, a regiebbeket Turóczi Lászlótól Vályiig nem számítva, az újabbak közül Thiele, Treuenfelsi Lenk és Fényes szorgalmasan feljegyztek, leginkább a szinte újabb időben nagyobb becsre emelkedett egyházmegyei nevtörök segédelmével, az egyes helységek neveiket; de a Csaplovics már közel húsz éves szabattal kísérleten a zagrabi és Salfarik-fele pártos abroszoknál kivált áttekintő foglalta a részleteket nem birtuk. Hauffler ur abrosza, bár az ausztriai tartományokat is előterjeszti, s így a magyar birodalomnak nem jut több mint körülbelül ötven köb-ujnyi tér: mindenképen becsulni való kezdet. Mi annak szerkesztetési illeti, szerző a különböző nyelveideket, mint szokás, külön színekkel különbözteti, és pedig a magyarokat, mint az alapnemzetet, fehérek lagyja, a szlav elemet zöld, az oláh rga, a németet piros, az ormenyt kek színnel jelzi. Ezen ki a nyelvorszokok orag irással, a nyelvágak (nyelvjárások) fő irással tetetnek ki. A helységek közül egyedül a nagyobb vetettek fel, a kisebbek közül azok, melyek vagy a külön t. lviidekek határait mutatják, vagy nyelvszöveket képeznek. Fo forrása szerzőnek a már említett egyházi nevtárak voltak. Ő, mint az előszóban előadja, a nevtárak adatai szerint Görög atlasában minden helynevet az illető színnel aia-

vont, mely uton alkalmazni hű képeit nyerte a megyék nyelvviszonyainak, s ezeket szorította össze az adott kised terre, mely természetesen csak áttekintést engedett. Ott, hol valamely nyelvvidéknek egyes nyelv helyek fordulnak elő, a helyjegyet a kisebb aranyú nép színnel kiterítte be; a nyelvszöveket pedig, t. i. a vidék uralkodó nyelvetől eltérő népiségi helyeket az illető színnel beborította. Így leljük peld, Vácot, Pestet, Tatát piros körülettel, Albertit zölddel, s. b. Nehol azonban épen az egyh. nevtárak tévesztettek el szerzőt, melyek peld. a német nyelvet számtalanszor oly helyt is bejegyzik, hol a fogadósan s egy pár mesteremben kívül a hely valóságos magva tisztán magyar; vagy az egész farakerületen (fiokjával együtt) egy egésznek veven fel, több nyelveket tulajdonítanak a nevadó főhelynek; így kapott peld, a tisztán magyar Margita Biharban zöld karikát, holott az egyházmegyei nevtár a „lingva slavica” csak némi fiokra értheti. Itt tehát a források szabatlansága hagyta helyenkint cserben a szerzőt: míg másfelől orommel látjuk nemely vidékeken a vegyes nyelvű farakerületekben, nevezint a Dunán túl, ugy Esztergamban és Baesban, a fiokokat is külön választva, hol t. i. a szerzőt saját uti tapasztalásai segítettek. Így igen helyesen találjuk Nagy-Marost egyedül nemet-magyarok jelölve, noha az egyházmegyei nevtár tot nyelvet is emlit, de mely csak a zebegényi fiokra vonatkozhatik. Másfelől a szuk ter is gátlotta a nagyobb részletességet, s ezzel az eleesebb pontosságot is, Erezhette ezt s erzo, s azért nemely nevezesebb és tarkabb nyelvvidekeknek az abrosz úresen maradt sarkain mellekabroszokat szant; itt már mennyivel részletesebb és hűvebb az előadás, mutatja peld, a Tolmat, Baranyát, Baesot és Banságot előterjesztő nagyobb mértéku mellekabrosz. Vegül, nem szabad-kezből színeztetvén a földkép, hanem mind anyai szines körül nyomtatván, ugy vettük észre, miszerint sok helyt a színek nem felelnek meg szorosan az illető tájaknak. De miután egy illy kis mértéku abrosztól csakugyan nem annyira részletes pontosságot mint hű áttekintet követelhetni, hálaival vehetni a jelent is: meg pedig annál inkább, mert szerző részrehajlatlanul dolgozott, mit a Salf-

farik és Bernhardt, sőt meg Csaplovics abroszaikkal összevetve is első szemre kitűntet, t. i. Hauffler ur abroszán a magyar elem először jelenik meg való kiterjedésében. Del fele Bács megyében ez egész a Ferenccsatornáig terjed, s azon kívül meg egy nagy nyelvszöveget mutat Temerin körül, holott másoknál a magyarság vonala már Zentától nyúlik el Baja felé, vagy legalább Moholytól Zomborig. A haza nyugoti szelei körül a horvátok csak egy archipel-alaku megszakadozott szigetsort kepeznek, holott a panszváy abroszok ott egy hosszutomott folytonos vonalt abrosznak Észak fele a magyar elem Levantulig, és nem csak Komárom vidékeig, terjed, s elfoglalja a Vag és Ipoly közet, nemely tot nyelvszövegekkel. Csaplovics a nyelvszövegeket szeretlen kiterjedésben tünteti fel, természetesen a magyar elem rovására, minthogy az egész hely neveket idegen színekkel jelzi, s. b. Erdélyben ugyan az oláh elem roppant kiterjedést mutat, de ez is megegyezik a valósággal, mert bár a földesuraságok nagy részt magyarok, mégis csak legkisebb részét teszik a lakóknak: s másfelül Magyarországon a mindennél elszórt német családokra sem volt, s nem lehetett, tekintet. Ha összeirasokat urak! számszerinteket, ne csak vallás, hanem népesség tekintetben is, és akkor kivánhatunk többet, mint a mit itt kivive latunk: most hálaival fogadjuk e joakaratu s nagy szorgalommal készült munkát is, s annyival inkább, mert szerző azt példás szerénységgel nyújtja, s reményre jogosít, hogy maholnap tőle egy, csupan a magyar birodalmat tartalmazó nyelvabroszt veendünk. — Egyebiránt, ha e földképre tekintünk, nincsen okunk elbusulni, vagy épen nemzetségünk tekintetben kétségbe esnünk. Az idegen elem t. i. melyen nyúlik ugyan be minden felől határainkon: csak felől a tot, eszakkeletnek az orosz, delnyugotnak a horvát, delnek a szerb, keletnek az oláh; de mind ezek ugyan annyit, különmagokra kisebb, fejletlenebb, kevesebb művelt népiségek, melyek most allnak népiségi terekedéseik kuszoban, s a választando utmód irant sincsenek tisztában: e mellett a vakmerő és keptelen panszváy irány az újabb tot nemzedek józan igyekvései által sokat vesztett foglaltságból: s a deli

szükséges leendő... (1075) (2, 3)

Tisztelt gyülekezet! Tan nem hibázok, ha ez alkalommal is, mint már többször tettem, a tisztelt gyülekezetet arra vagyok bátor ügyelmeztetni, hogy a magyar academia, sajátlagos politikai körülményeink között, nemzeti újjászülését tekintve, egy főtényezővé képezhet, sőt hogy illet képezzen, szoros kötelessége. — Míg más népek szilárd nemzetiségök és egyszerűbb csillagzatukhoz képest, minden erejüket szerkezetük javítására pontosíthatják össze, úgy hogy a polgári álladalom malasztja minél általánosabban terjedjen legott; addig nekünk nyavalygó magyaroknak e mellett, vagy jobban mondva, e fölött még azért is kell küzdenünk, mihez képest mint nemzet el ne bukunk, el ne töröltsünk. Mert hiszen valamint holtnak hiába kinálkozik az élet kéje, szintőlty kevéssé öltheti magára az emberiség jogait a magyar nemzet, ha megszűnt magyar lenni, mivel ez esetben más vér, de nem a magyar fogna részesülni ez áldásban. Mi, meglehet, közönyös az egész emberi nemre, noha én ezt sem hiszem soha is, mert minden saját fénykörében fölemelkedett népesalad egy magas lépcső az istenekhez; de mindenesetre, ez bár így legyen bár ne, nem lehet közönyös ránk magyarokra nézve, ha nem pusztá hang, vagy mint sok más, nem egyéb sallannál ezen hazafiság, mellyel oly meg nem szünőleg kérkedünk. — De nem! Mert noha számomban van köztünk, ki saját magát a hazával mindig összekövezi és személyét folyvást ez elibe helyezi, azért általán véve tán alig létezik embertaj, mellyben a hazaszeretet nemes értelme annyira képezne minden csepp vér és nedv kiegészítő részét, mint a mennyire mi magyarok buzgunk illy lelkesedéstől. — Nem tagadhatni ugyan, hogy halálos álmunk közt, mikor az enyészet habja csaknem összecsapott fölöttünk már, nem egy gyönyörű tulajdonnal, mellyel veszünk, azon szent láng is majd elaludt már bennünk, melly minden romlatlan emberi kebelben oly tisztán ég és mellyért, bármily gyermekek érzelmek gonyolják is azt a világ hidegen számító cosmopolitái, nines mit pirulnunk, mert legtöbb magasztos eszeleket mégis innen vette, innen veszi és innen fogja venni a földön eredetét mindaddig, míg az ember egészen el nem fajul, vagy gyarló természetéből végkép magas sphaérákba nem emelkedik. Igen, ezen szent tűz is csak pislogott már bennünk. — De, hála az égnek, nemesak tökéletesen el nem aludt, sőt oly általános lobból ég, miszerint hazaszeretet hja ma'rt veszély vérünket érni nem fogja immár. Csakhogy a hazaszeretet bármily áradzó léte — ne csaljuk e körül magunkat — soha nemesak magasbra nem emelt eddig egy népet is, de illyesnek még csak megmentésére sem volt elégséges, ha vakszerelemre, elbizottságra és ebből kivett eredő mások iránti türelmetlenségre fajult. Mert ez esetben, valamint a tűz, melly legnagyobb áldásaink egyike, vajmi könnyen válhatott átokká, szüntogy szülhet a hazaszeretet szent értelme is, ha bölcseség nem vezérli azt, határtalanul több rosszat, mint következtetne jót. — És e tekintetben — ha czélunk nem az, tisztelt gyülekezet, mint ez magyar földön még oly gyakori szokás, hogy magunkat viszonzlag feldicsérgessük és tömjénnel jól lakjunk — bizony meg kell vallanunk: számtalan köztünk magyarok közt a legnagyobb büns, azaz a legotrombább ügybarát, mi kivált politikában mindig synonymon, mert számtalan magyar: honszerelmes; legtisztább heve daczára szintölty arányban it nemzetiségünk, moeskaiból mindinkább kibontakozó lényegén csorbát, valamint nem egy anyának majomszerelme is vajmi sokszor megsemmisíté már kedvencz szülöttének, mellyből valami derekas válhatott volna, minden becsét. — S ugyanis, köztünk vajmi sokan eldőlnek egykori hazafogalási modorában hisznek nemzetiséget is tüzzel-vassal terjeszthetni, nem figyelvén arra, hogy szellemi diadalokat, a minők: „nemzetiségek megkedveltetése,” anyagi hatalom soha nem biztosított még, de illyeseket jó sikerrel egyedül szellemi felsőbbtség vihat ki. — Igaz ugyan, hogy e részben egy idő óta nagyon okultunk és sokkal keskenyebb szigetre

és északi szlavokat Salfarik abroszán oszveköző vonal II. ur kimutatása szerint nem is létezik. Ellenben a magyarság, örülünk! egy kiterjedett, termékeny, szepen neki kerekített földarabot foglal el, helyenkint vegyülve, de meg nem szakadva, sőt erdélyi nemes testverei által a kipusztíthatlan büségű szekelységgel is mintegy hid által oszveköve; ezen kívül mellette a historia, s így övé a mult; vele a kormány, s így övé a jelen; hogy a jövendő is övé maradjon; erkölcsi és szellemi nemesbüles legyen a vezérszó! Eddig meg nem fogyott a magyar; most engedje, a győzelem fel útján, elragadtatni köszörűjét?

Az ethnographiai tábla, gazdag tartalmával, egész munkának tekinthető. Szerkezete ez: A középső hasab felső részében az ausztriai és magyar birodalom népesség története vázlatlik, itt rövideden megemlítetik, mikép a magyarokkal együtt már hazánkba röt-oroszok és kunok, majd besenyők, izmaeliták, és 1125 — 1138 közt ismét kunok (= palócok szerzőnk szerint) szállottak; ezeken kívül a keresztényseg felvetele után nemesak nemet, olasz, francia és spanyol lovagok, hanem nemet polgárság is, melly külön kiváltságok paizsa alatt nemet erkölcsökét és nyelvet, II. Gyiza hazajén (1143) Magyarorszagba (a bánayarasokba és Szepesbe) Erdélybe (Besztercebe, Szebenbe stb.) plantáltak be. A nemet vitezek 1211 a Barczasagot nyerték el az orszagnak a kunok (palócok) ellen vedése vegett. A tatárjárás után IV. Béla a városokat megerősítven (mint peld. Pestet a budai vár által), kiváltságok osztogatása által újra nemet gyarmatokat vont be, a kunokat pedig és jászokat saját kerületke rendezte. Nagy Lajos alatt sok röt-orosz szállt meg Marmarosban; Zsigmond alatt (1417) vettek fel a cigányok. A huszita haborkok idett csehék vándoroltak be a felső (tot) vármegyékbe, valamint sok morva anabaptisták. A déli és délnyugati részekbe a XV. század kezdete óta bosnyakok (horvátok) és szerbek (razok) menekültek. A törökök kiuzetése után a kipusztított vidékek ismét németekkel nepesítették meg, így Budapest környéke (1687 — 1714), Szatmar (1711), Tolna, Ba-

szorult azok száma, kik feltékény mámorokban türelmetlenséggel hitték legjobban ápolhatni a magyarságot. Amde azért mégis mód nélkül nagyobb azon pajkosnegéd és betyár szesznek súlya, mellyel nemzeti ügyünk körül forgolódik nem egy magyar, mintsem hogy e tekintetben, kivált most, midőn minden oldalról fel vannak korbaesolva a szenvedélyek és a visszatorlás jelei is mutatkoznak mindenünnen már, egészen nyugodt kebelvel nézhetnénk a jövendő elibe mind azok, kiknek politikai hűvállásukban a nemzetiség sajátlagos felvirágzása legelső helyütt áll! — Valóban lehetetlen! Mert ugyan mit ér és milly sikert szülhet százak leghibb, legernyedtelenebb ápolása nemzetiségi szent ügyünk körül, ha még mindig vannak magyarok, kik magyarságot affectálván, rúpók és aljas viseletök által legrosszabb szagba állítják azt, s mi több, ha még mindig vannak magyarok — s pedig fájdalom, — tan a nagyobb rész érez illy rövidlátólag — kik a helyett, hogy a nemzeti testnek illy nyavalyás fekélyeit sorakból kilöknék, nemesak kímélettel viseltetnek irántok, de e fölött még a nemzeti erőnek bizonyos túladozását is vélik e symptomákban észrevehetni; holott régi axioma, hogy az, ki a haza moeskait palástolja, a haza fénypontjait piszkolja be; valamint a büny leplezője is mindig erényt sujt. Ugy hogy, bármily paradoxonk látszassék is, mit mondok, koránsem illy nagy esorbát ut nemzetiségünkön a magyarságot üldöz, mert az ellenhatási rokonszenyet gerjeszt, mint fertőztetének a betyár magyar, minthogy illyestől a nemesb kedély émelgyéssel fordul el; és személyével együtt azon ügyet is becsmerli, mellyet a rövidlátó védni hisz. — Tudom, tisztelt gyülekezet, sokaknak köztünk ninesenek eféle ismétlésem inyökre, mint általában sok nem foghatja meg, s e szerint nem hagyja jóvá, miért helyezek én annyi súlyt azon néhai rakoncátlanságnak gyűlöletessé tételében és kiküszöbölésében, mellytől kivált az ifjuság magát néha meg nem tudja öni; mert hiszen, mint ök állítják; a magyarnak vére hevesb, efélek másut is történnek, azért még sem jut senkinek is eszébe, néhány pajzán miatt egész nemzetnek becsületét kérdése venni akarni. — Amde, istenért, e körül is örök esalódásban akarunk maradni, mint amnyi egyébben? Mintha félünk a valóság világába nézni, és nem látjuk, milly káprázatos különbség van köztünk és más népek közt? Köztünk, kiknek nemzetiség dolgában még csak „lennünk” kell, midőn más népek e részben már megvannak! És e szerint helyzetünkben, ha a magyarságot valóban megmenteni s virágzásra emelni sovárgunk, minden kis morzsakenyérrel — ha így lehetne mondani — legszigorubbán gazdálkodnunk szoros szükség; míg más népek, mert nemzetiségben gazdagok és rajtok mint rajtuk más elemek szüntelen nem rágódnak, legalább e tekintetben nem kénytelenek ernyedetlenül állni őrt. — Hogy a magyarság már csak hajszalon függött, ez nem mi bünyünk, kik most élünk, sőt miénk az érdem, hogy fentartásáért hűn megvitünk; miért minden jobbnak rokonszenve is miénk. Amde megbocsáthatatlan vétkesünk, és mind azon részvét, melly nemes buzgalomunkat kísérel, csakhamar elhidegültve, ha megmentetté de még annyira gyengédkedő kincsünkkel oly gondatlanul sáfarkodnánk, mint illyest tán büntetlen tehetnek azok, kiknek ebeli kincsök soha veszélyben nem forgott. — S azt gondoljátok tisztelt hazafiak, hogy nekem tán jól esik, illy nyomorult kis vonásokban ápolgatnom ügyünket? S ennek elkerülhetlen szükségére titeket minduntalan emlékeztetem? O ne higyétek. — Nekem szüntogy, vagy tán kínosabban vérzik szívem mint nektek, ha meggondolom, mire jutott vérünk és mennyire kétes annak jövendője még. Én is érzem s tán élénkebben és gyakrabban mint ti, a kétségbeesés azon kínait, melly epeztí a habokkal küzdöt, ki nem bizik erejében a távol levő partot elérhetni; s ekép hennem is szüntogy pezsg néha nyugtalanságtól a vér, mint bennetek, inkább kockázra bizni sorsunkat s bukni egyszerre inkább, mintsem meg nem szünő fölélem és remény közt utóbb is

szad végén Csehorszagból vándorlott be, később Lengyel- és Spanyolorszagból szállingozott által. A XIII. században lunt fel a zsidók aranykora, midőn hadverő Fridrik császár kiváltságglevele aranybüllant ellenere igaztanban is érvényre kapott, és zsidók mint kincstári tiszték ingaltán javakat bírtak, sőt ispanokká (comites) is lettek; s noha nagy Lajos alatt küzettek, Zsigmond alatt ismét visszavándoroltak. — Ezen átnézeteket a helyes osztályozások becsesítik, s historiai és nyelvészai jegyzetekkel is ajánlkoznak. — Fő érdekü e tablapanak közep mezeje, melly az ausztriai és magyar birodalom népességét számonkban fejezi ki, és pedig mind népeisegek, mind tartományok szerint. Szerző lelkiismeretes számolásai szerint a magyar koronához tartozó országok és tartományok népessége nyelvileg így áll:

1. Magyarorszag a Drávan túli kerülettel (hibasban Tótország) és polgári Horvátorszaggal (azaz Slavoniával) lakosai kekek száma 10,500,000.

És pedig a) magyarok 4,281,500; b) totok 2,200,000; c) rusnyakok 250,000; d) szerbek 740,000; e) horvátok 660,000; f) vendek 50,000; g) bolgárok 10,000; h) németek 986,000; i) olahok 930,000; k) görögök 10,000; l) ormenyek 2,500; m) zsidók 250,000; n) cigányok 30,000.

2. Erdély lakosai száma 2,418,578, és pedig: a) magyarok 260,170; b) szekelyek 260,000; c) szászok 250,668; d) olahok 1,287,310; e) cigányok 50,000; f) ormenyek 10,000; g) bolgárok 400.

3. Végvidékek összesen 1,235,466, és pedig: a) magyarok 54,000; b) horvátok 692,966; c) szerbek 203,000; d) németek 185,500; e) olahok 100,000.

4. Dalmátorszag 405,854, és pedig: a) szlavok 251,340; b) olaszok 154,514.

S így a magyar korona alattvalói száma 14,259,898! Ezekhez adva Gácsorszagot 4,980,208; a magyar király tartományai népe teszen 19,240,106 lelket.

Ezen átnézetből is (mellestleg jegyezzük meg), kitünik először, hogy a magyar nép nemesak jóval felülhaladja számban

folytatni a felvett s annyira aggasztó hangyamunkát. — Azonban kérdem, és itéljetekek körül hideg vérrrel és engedékenyen; vajjon éveim sorához, helyzetemhez s eddigi politikai eljárásomhoz képest, teljesíteném-e hazafiai kötelességemet tehetségem szerint, ha nekem sem volna elég bátorságom kiskoruságára s ekép még szerfölött gyenge állapotára emlékeztetni a hont; de én is azon fiatalokhoz vagy gyengébbek képest, kik nem bírják hevöket zablázni, veszes kockázra akarom állítani nemzet üdülésünket, mint bár valaha, — csakhogy illyest még felette gyenge állapotunkhoz képest egyedül úgy érhetünk el, ha az egész nemzetet senki nemesak el nem gázolja, mihez azonban néhány kevés is elég, de azoknak anyai gondját vis, kik, s pedig viseljük, mennyire lehet mindnyájan, mert kivált oly annyira elsüllyedt nemzetiség felemelése, mint fájdalom, a miénk, csak ökövel s tökéletes egyetértéssel sikerülhet. — Vajjon illyen-e hozzám, ha én is csak dícséreteket akarnek elszónoklani s nem tárnám fel az igazságot kereken; s vajjon illyen-e hozzátok tisztelt vérrokonim, ha ti a valóban megismerése helyett, jövők legfontosabb kérdése körül is, az illusiök légkörében akarnátok nyargalni? Bizonyára illy szerepviseles sem hozzám, sem hozzátok nem illyenék. — Nemzetünknek mindig az volt egyik legnagyobb hibája, hogy vagy nem bizott magában, vagy elbizta magát. Hasonló a puskaporhoz, mellyet nyugvó állapotában egy kis viz is elolvast, melly fellobbanásával azonban, használjon aztán vagy ártson bár, saját magát mindig megsemmisíti. — S innen keletkezett azon humillimus servus-féle species, melly kivált a lefolyt időkben oly nagy szerepet játszott, és kezét csökölve édes örömet mindent hátrá rakatott volna; megviszont azon hetvenkedő betyárfaj, melly Magyarorszagon kívül a világon, ha tán China falai mögött nem, bizonyosan nem létezik sehól, melly erő nélkül mindent lötét, ok nélkül mindent provocál, és kiirthatlannak látszó létében hazánk mezején még most is burjányzik itt ott, s valóban több kárt okozott és okoz nemzetiségünknek, mint bármily más hibánk vagy aberratióknak; mert azon pajkos betyár negéd s helvenkedő pajzán viszketegek, melly nem egy magyarnak még most is legfőbb kinsé és anyai garázdaságnak meg nem szünő kuffete, oly annyira áll a valóság férlívi erővel ellentétben, és annyira nem lovagiság; vagy az igazi lovaságnak oly nyomorult torzképe, hogy azzal leglejjebb vévasszonyokat íjseztethetni, és attól émelgyéssel kénytelen elfordulni minden nemesb kedély. — S vajjon miért szakadt nemzetünk része, tán nagyobb része e két osztályzatra? Legelsőbben is, mert a kiváltságú circulus vitiosus szük körében forgott vérünk. S még inkább, mert a nemzetiség szelleme nem forrott ki elég tisztán akkoron még, és e szerint egyik tulzó oly könnyen hagyta magát abból mindenestül kivetkezteni, mint a másik túlságos erővel akará azt mindenkire torkolni. — És azért itt van ideje, hogy e tekintetben is okulkunk elvégre már! — Tudom, lesznek olyanok, kik nem fogják kedvelni, hogy én, és épen én a magyar academiát politikai életünkkel annyira összefüggő intézetnek tartom, és azt e tekintetben működésre sürgetni vagyok bátor. Amde ez által csak azt tanusítják, hogy politikai kifejlésünk legmélyebb talajjig nem bírtak hatni eddigelé. Mert hiszen ez nem egyéb, mint nemzetiségünk biztosítása, felemelése, mi megint oly szorosan függ az élő szónak, irásnak s gondolat-elrendezésnek kifejtésével össze, miszerint lélektelen gép volna academiánk, ha nem venne e hazafiai múlttelben legbuzgóbb s legenyedtelenebb részt. — Beesültünk meg ehez képest, mennyire fölünk telik, a magyar nevet; ébreszszük azokat nyavalygó álmaikból fel, kik legjobb hiszemben, hogy a magyarságot szolgálják, ezen legnagyobb kincsün-

az ország valamennyi lakója a magyar és 3,990,600, s val, hatalmával sem véve ki), a dalomnak n egyeb fajnak saját más rovat alatti Magyarorszagban Erdélyben. A végvidékekben Gácsorszagban Ezekhez járul Bosznia szerint. Moldvában az 50 adatok közül Olahorszagban éniában van a magyar faj. Érdekes azo s melly Magyarorszagot adja egyen polgári össze az 1847/adi e nevezetes osszeh a szoros ert Horvátorszag a szakapcsolat meg onoratiort, polg nemest (Fényes s 10,000; 5) kate Végül megje mániai népesség

kön túlságos sem hogy á fiainkat, hog — melly dí minden polit vágas is van hordva, cset nagyobb te zászlóján ba gyenge, ki m ha felszínes c inai a magár is, mert hisz megtagadás, minden hasz milly kiesiny azban e lel dicőség nélk kodik hazájá juk, tiszta sza bizakodva, m ban egyedül e s sajátlagos rögön is, eg helyezze mag nek. — Legy gyarnak öszin mert hiszen r kivülről mint gyarnak más nemü megsér vétkéi ejthet gunkban van bármily erőse egyéniségeket sége, legyen lefelegyerez és és azon hűség még ezen ka magyart üldöz többé, de még minden kislek a bukásnak m és üdülni fogu legítse állandó tisztelt tagjai e fényes gyü hódolva üdvöz

ARADTÓI zett, kellő ille örövendes tán nagy többsége a jelen kormány tézkedési irán nek vagy bór nem zavart jó méltánylatában keresi. — A Szabolcsmegyő vészényekeni el közás alá véte mikép — haba nökösködni m csaknem biztos erőlyes eljárás matlankodni mártagy felettí tar

közt igen kitünő volt egy inámi köznemes felszólalása: „Ő, ugymond, nem akarja, hogy e megadóztatás valaha adatul használtassék, de az éhezzenek kész, — s ekkor öltönyére mutatott, — ködmenjének felét is oda adni.” Magyar nemeshez illő nyilatkozat, hallásán lelkemben foganszott érzetem kifejezésére szavakat nem találok; derék nemes társunk, kit kitünő józan becsületességének ismer mindenünk, sokáig eljén. — Hálás említést érdemel Luczenbacher Pál megyebeli fakereskedőnek, saját és testvére nevében tett adakozása; első alispánhoz címzett levelében 100 pftot küldvén a szegények számára; szobi és damásdi árvák és elaggott özvegyek felségellésére tetemes mennyiségű árpát, s a dolgozóknak 8 ezer ftnyi keresetet ajánlván. — Fogadja hálás elismerés jeléül azon általános felkészenésülte éljént, mellyel levele — mint jövevény lelkének méltó kifolyása — fogadtatott, dús jutalmul pedig amaz önértet, miszerint a megyebeli szegények felségellését tényerejéhez képest kitünően mozdítá elő. — E gyűlést megelőző esték egyikén, több kitünő egyén éjjeli zenéltisztelettel meg néhány pártembereink által, s ugyanezek illyenmü kiüntetéssel üdvözölték az oppositio új vezérét is. — Hírlik, miszerint becsesebb boraink az illető árusok által bizonyosan, hogy jobban bódítsanak, égettblorral kevertetvük s csakugyan eféle pezsgő és tokaji egy szakértő vegyész által műtétel alá vétetvén, foglalkozása azon — a boremészítő közönségnek nem igen hízelgő — tapasztalás eredményezé, miszerint az említett borok tetemes adag pálinka-alkatrészeket tartalmaznak; és ezt ovatoság végett jónak láttam megjegyezni. Én ugyan declaratus bormesiza vagyok, de azért jó ezimborák körében magam is elquaterkázom, s illyenkor ha valódi fajbort tartalmazó serleget koczant össze és ürít az ember, de természetesen csak amugy higadt szellemben — az ihlettség és lelkesedés szerü magasztaltság el nem marad; azonban azt beszélik, hogy a korcs borok ellenkező hatást gyakorolnak, s mint mondják, általok különösen a tapintat csonkítatják. — Hébeczy.

BORSODBÓL. Miskolcz, dec. 20. (Azt mondják.) Istenek hála! haladunk, és keresünk szellemi élvezetet, és hogy élvezhessük a művészet kellemét, építünk annak templomot, azaz színházat 40,000 p.ftba kerülőt, és van rá pénzünk 8000 ft. A főlöszeg, részvények útján állítatik elő; lévén kibocsátva 300 részvény, 100 p.ftos, négy részletben, másfél év alatt fizetendő. A részvények után 5% kamat fizetetik, s magok a részvények is sorshuzás szerint visszatrítetnek, mihelyest a színház jövedelmezni fog. Vegyenek hát részvényeket uraim, vegyenek a mozdítás és művészet nevében. Azt mondják — a kemény idő beállása óta — több ember halt meg, gondviselés, ápolás és talán élelem hiányában; s eltemetett a városi hatóság által. Mult novembri közgyűlésre nyújtott be egy terv az iránt, mint lehetne az emberi nyomor e nemét, kór- és dologház által enyhíteni, de tárgyalása boldogabb időkre halasztatott. Az e végre már készen levő csekély alap gyarapítására szükséges intézkedések — magyarul koldulás — végett, főispáni helyettes és alispán urak kérték meg; vegyenek hát erre részvényeket uraim! vegyenek Isten és az emberiség nevében. A socialis terven munkálódás nálunk lábra kapott, s részvényes társaság alakult, melly a szegénységnek 14 ezer vagy több pftot előlegezett, fogyasztási adó által kamatostul visszafizetendő. És ezen fogyasztási adó nyomja, nem a dohányt és szivart, hanem a bort és pálinkát; meghatározatik nem a törvényhozás, hanem a társulat által; és nem szolgál alapul közpénztár alakítására, és nem fordítatik a hazát fölvirágoztatható beruházásra; hanem duszasztja a részvényesek zsebeit. E társulat, a saját borait és pálinkáját mérető korcsárosok társulata, s eladó részvényei már nincsenek. Mondják, intézkedéseinek erkölcsi következményei is vannak; mert a szegény ember, ki eddig 200 csepzéken költötte keresményét, most már csak hatvanon költötheti; és száznegyven ember, ki eddig alhaszonbérő volt, most keresetmód nélkül maradt. És nem hiába, hogy Miskolcz igazi magyar város, mert mint Magyarországi hajdanta, ugy most ez — zsidók és izmaeliták kezébe jutott. A vasut erre vezetése iránt nagy reményben vagyunk, az előmunkálatok megkezdéséért már folyamodtunk is; csak sok arszlán ne szállítatnék ide rajta! mert most alig van egykettő, mégis megtámadásai ellen, casinóban is alig van ember bátorságban, quid sit futurum si creantur liberos?! A közmunkák rendezése iránt f. hó 18án tartott rendkívüli közgyűlés, alispáni elnöklet alatt, igen ingerült volt, mert derék másod alispánunk — ki a semmit nemtevésnek nem barátja, a járásbeli — szolgabírák — hanyagságát épen nem palástolta. És bebizonyult, hogy egyik idő a másiknak ellensége, s hogy az emberek közt időszakonként neveltség nagy a különbség. Igy például 1845iki decemberben, minden szolgabíró megfeszítette erejét, hogy hivatalban maradhasson: 1846iki decemberben pedig rossz néven veszik az illetők, hogy szolgálatjuk fölledozásnak nem nézetik, és találkozik, ki a hibát közgyűlés előtt is hibának mondja. Pedig fejtenének csak ki ezen urak hivataluk körében felényi munkásságot, mint a korteskedésnél kifejtettek, sem közönséges, sem magános panasza okot nem szolgáltatnának. És hogy a felszólalás helyes oknál fogva történt, be is bizonyult, mert annak folytán értesültünk, miképen 9000 napszám — mellyből 3000 egy m.város viztől megoltalmazására volt rendelve — föl nem használtatott. Ki lehetne jutalomkérdésül tüzni: Jövedelme-e a statusnak a közmunkákra fordítandó erő? s ha az, szabad-e azt a status közzéadásának használatlanul elveszni hagyni? s ha nem szabad, miképen alkalmazható reakció a felelőség elve?

SÁROS, TURÓCZ és KÖRÖSMEGYÉK közgyűlésiről szóló tudósítási rend. levelezőinknek imént kaptuk, s közelebbi számainkban közlendjük.

MAGYAR PARTVIDÉK. Fiume, dec. 10dikén 1846. Az itteni kormányzati elnökség rendelete folytán f. év és hó okán ő fensége országunk nádora szerencsés felgyógyulása-ért a káptalan-templomban ünnepélyes mise és hálaáldozat tartatott, mellyben az egész kormányzati, a helyben tanyázó ezred tisztikara, a közigazgatási hatóságok, a kereskedelmi testület, kikötő- és egészségügyi hivatalnokok, külfatalai tisztviselők megjelentek. Hasonló ünnepélyes hálaáldozat, melyben mutatva a Mindenség urának Buccariban is.

BUDAPESTI HIRHARANG. Az év utolsó napján fogják e sorok a napvilágot megpillantani, ha eső- vagy hófelhők nem rejtik el a napot, és így illő, hogy régi jó szokás szerint néhány üdvözlő szót mondjunk el. Egy huszassal felmenthetők ugyan magunkat e kötelesség alól, de nálunk magyaroknál sokkal előbb a szó a huszassal, tartuk meg tehát az utóbbit és ne kiméljük a szavakat. Mivel pedig a felebaráti szeretet magunkon veszi kezdetét, tehát mindenekelőtt magunknak kívánunk: oly jó szemeket, hogy ott is sokat láthassunk, nol más ember fia semmit sem lát, mert ez az újdonságok megszületésének egyik főtítka vagy tényezője, mivel a titkok már kikoptak a divatból; oly tekintélyt, melly elől a durvaság tüstint visszaborzadjon, mihelyt szobánk küszöbét állépte, mert nálunk ennél egyéb nem ótalmaza azokat, kik a tényeket és tárgyakat saját nevével szólitani vagy leírni merészlik; ép gyomrot, melly semmitől vissza nem borzadjon, mit az események elébe tálnak; a rendőrségnek kívánjuk, hogy kötelességének mindig oly tökéletesen megfeleljen, mint a mult évben, hogy ennél fogva mi is híven teljesíthessük kötelességünket, és a megrovásra-válok-lól soha ki ne fogyassunk; a bérkocsisoknak és vámszedőknek több s nagyobb szerü gorombaságot ohajtnak, hogy legyen miről szólnunk, mert e nemes művészetben legújabb időben szonyuan háttérbe szorítottak mások által, kik anynyira ismereteseek, hogy nem szükség őket megneveznünk; a mézárosoknak nagyobb fontosságot kívánunk, mert különben a tulvilágon ok is oly könnyűnek fognak találtatni mint most húsuk; s ezt felebaráti szeretetből sajnálunk kellene; kívánjuk nekik továbbá, hogy legjobb egészségnek örvendjenek, következésképp ne legyenek oly soványok mint marháik; a pékeknek kívánjuk, hogy kissé rövidlátásuk legyenek boltjaikban, mert így aztán parányi zsamlyékat pénz nélkül is elvihetik a szegény éhezők, kik most jobban megtöltik gyomrukat, ha a két krajczárt in natura nyelik el, mintha zsemlyét vennének rajta; az utczavilágítónak kívánjuk, hogy ne kimélje az olajat s ne mozdítsa elő a setétséget, mert ez által oly szörnyü bünt követ el, hogy a világitástól elvont olajat a büntető anyagok összegyűjtéven, abban fogják őt itéletnapig sütni főzni; az orvosoknak minden hétre nyolc ünnepet kívánunk, hogy mindig legyenek imádók nélkül, meddig németül beszélnek; a színészeknek, hogy a sugó szava hirtelen el ne álljon, s a színésznőknek még különösen, hogy minden fölönában legyen ki őket háromszor is felöltöztesse; ellenben a közönségnek csak vas türelmet ohajtnak, és oly világgolgári természetü füleket, mellyek a csalogányt és varjut nem bírják egymástól megkülönlöztetni; a szónokoknak kívánjuk, hogy ne mindig ok hallgattassanak meg, hanem gyakran ok is hallgassanak másokra; az uszorosoknak kívánjuk, hogy egy böcsületes emberrel se ismerkedjenek meg, és e szerint mindig csupán egymást ismerjék, a háziuraknak kívánjuk, hogy minden lakójok megházasodjék, s az ö lyányait mégis pártában maradjanak, hogy valahányszor a lakbért magosbra emelik, mindig magosbra emelkedjék lábaikból a köszvény, s hogy házmeistereik minden harmadik évben legalább valamellyik külvárosban házat építhessenek magoknak ugyan, ha nem is a magokból; a magyar íróknak kívánjuk, hogy annyi olvasójok legyen, mintha németek volnának, oly elevenek legyenek, mintha francziák volnának, és e mellett mégis annyira magyarok és magyarosak legyenek, hogy munkáikat más nyelvre fordítani ne lehessen; a külföldi művészeknek ohajtnak, hogy hazánk-ból csak épen annyi pénzt vigyenek ki, menni értékü művészetet itt köztünk elterjesztettek, a haza-nak pedig, hogy leginkább külföldön iparkodjanak hangszereiket használni, illő megtorlásul azért, mit nekünk viszont itt külföldiek-től hal-lanunk kell; hazai egyesületeinknek kevesebb buzgalmat és több pénzt kívánunk, az alapítóknak ellenben több buzgalmat és kevesebb pénzt s az ohajtott sulyegyen helyre tesz állítva; a gazdagoknak általában kívánjuk, hogy szívök nagy és nemes legyen, a szegényeknek pedig, hogy mindenütt rokonszenvre találjanak; társainknak kívánjuk, hogy minél több bajt orvosoljanak, a közönség érdekeit éber szemekkel kísérjék és ótalmazzák, ne vessenek és nevetessenek minél többet, de azért mégis rikassák azokat, kik erre érdemesek, egymást pedig oly színtén becsüljék és szeressék, mint eddig; végre a holdnak kívánjuk, hogy legyen állhatatosabb s ne rontsa el példájával nagy hazánkfait, anapnak pedig, hogy süssön ezen új évre olesőbb kenyeret, hiszen ő ezt megteheti. Hát t. olvasóinknak? Ah, azok ellenében nem tartjuk ele-gendőnek a pusztá kívánságot, hanem követjük a budapesti kereskedőség példáját, s nyújtunk nekik újévi ajándékul előfizetési nyugtatványt. — ☺

A PESTI JÓTÉKONY NYELT jövő 1847iki évi januar 10. alárczos bált adand gya. a javára, melly valamint a mult evekben, ugy most is ny. város sorjatekkal öszvekövet lesz; az ez alkalommal kijátszandó tárgyak jámbor sokasássa vált kegyes adakozás útján gyűjtetnek évenként, miért is a tisztelt emberbarátok ezennel kerülög figyelmzettnek, hogy az e célra szánt kegyes ajándékokat eziden nöegyleti masodelnökön Derra Irma ö nga átveszi. Károly Lajos, a pesti nöegylet titoknok.

SZOLNOK-ARADI VASUT. Ujon nyitott közlekedési utak természetében fekszik, hogy azok mintegy chemiai vonzerő által ismét újakat hoznak létre, mellyek amazok vég- vagy zárpontjaihoz folytatás vagy kifolyáskint csatlakoznak. Ez annál nagyobb mértékben történik, minél tökéletes a közlekedési eszköz, s ez főleg századunk diadal-máról, a vasutakról áll, ugy, hogy ha különben a népesség, a terménygazdaság, kedvező földviszonyok stb. természetes föltételei nem hiányzanak, minden, csak alig megkezdett vagy csak félig valósított vasutervi is számos csatlakozási vagy ágvasutak csirájának tekinthető. Bármilly rövid azonban hazánkban a vas sin-utak története, mégis a föntebbi tapasztalástételre nyújtott már adatokat, főleg mióta az első nagyszerü vasut programja — értjük a középponti vasut irányát Szolnok s Debreczen felé — a közbizalom által mint igazság záloga üdvözöltetik, s e tekintetben elég a czegléd-kecskeméti, miskolci és temesvár-szegedi vasutervekre utalni.

Mint hallatszik, most már Arad megye is felszólította Békesmegyét egy Aradtól Békesen keresztül egész Szarvasig vezetendő vasut építésére. E vállalat iránt a két hatóság közti előleges tanácskozások ideje f. hó 15kére tüzetelt. Azonközben nem lesz érdektelen egy aradi lakos hozzánk most érkezt levelének közlése, ki ezen összekapcsoló vasut eszméjéről következőleg nyilatkozik: „A vonal, melly Pest-től Tápó-Sz.-Mártonon keresztül Szolnokig, innen pedig Szarvason át urbéri telkek egész tengeren át Tornyaig vezet, 28 mföldet tesz, vagy Szolnoktól Mezőtúron, Békesen, Gyulán (vagy Csabán) keresztül alig 32 mérföldnyi hosszúságot. Kereskedői szempontból az ohajtott esetben lerakodásnak csak egyszer — Szolnokon a Tiszánál — kellene történni. Ezen tagadhatlan utróvidítés által Pestnek közlekedési köz-zelése Aradon át a hazai természetis tulajdonképeni Kana-anjába el volna érve, és a már eddig megszokott tetemes termékkor-alom (gabona, gyapju, dohány, só s egyéb kincs-tári javakkal) nemcsak biztosíthatnék számunkra, hanem szükségkép nagyobb mértékben fejlődnek ki. Különö-sebb figyelmet érdemel itt Moldova és Oláhországból, aztán a szomszéd Erdély és Szerbiából — az ismeretes lugosi és hodosi uton — Aradra nagy mennyiségben szállítatni szokott szarvas- és sertésmarha, melly részint az említett városok

ben kölesönözhessenek, a helyett, hogy uszorosok körmei közé lennének kényszerülve. — Az általa kidolgozott alap-szabályokat, egyik társuk Suck Leopold felolvassván, azok kellő megvitatás után, elfogadva, és aláírva is lönek. — Csak örülni lehet a társadalmi eszmék ez új szülöttjének, s részünkről is — a mennyiben a közjölét előmozdítására czé-lozlatott — csak szerencsét kívánhatunk ez új egyletnek.

MAGYAR GAZD. EGYESÜLET. (Sürgös felszólalás a pénztár ügyében.) A folyó 1846iki esztendő végehez közelít; s a men-nyiben az önfentartási ösztön minden organicus testet létenek gyarapítására buzdit, a m. gazd. egyesület is minel hatályosb ki-fejlesere ösztönözve törekedvén, a jelen lefolyó év alatt, a növekedő közrészvételnek s munkás tagjaiszaporodásának tetemes jeleit tapasztalá, miután egyedül ez évben több mint háromszáz hazánkfiá soroztatá magát az egyesület kebelébe. — De ha bár ez orvendetes körülmény a mezőgazdaság országos emelésére czélzó egyesületi vállalatoknak kedvező kilátásokat látszik is biztosítani, — mégis más oldalról e reményeket nevezetesen csökkenteni azon szomorú tapasztalás, hogy az egyesület, a tisztelt tagjai részé-ről aláírt és kötelezett penzek fontos beszolgáltatására nem szá-molhat. — Igy jelenleg is részint a folyó, részint a mult évre: járó részvények és kamatok fejében több mint ha t e z e r pengő ftnyi házag van a pénztárban. — Legcsekélyebb kivétellel e tete-mes tartozás oly tisztelt hazafiakat illet, kik adócsk csak azért maradtak, mert a befizetés részint személyes figyelmzettetés ré-szint az alkalom kényelme hiányzott. — A m. gazd. egyesület legkevesebb tartozik azon vállalatok és társulatok közé, mellyek-hez valaki divatból vagy pillanatnyi lelkesedésből vagy azon hiu hirtvágyból járul, miszerint becses nevét az újságokban hirdette-lassa. Ezen egyesületnek legbensőbb hiedelmünk szerint az ügy fontosságáról nyert meggyőződés, s a fenálló hiányok elhárítá-sának ferias akarata szeré aláírt tagjait, és senki sem kötelezé-magat többre, mint a mennyi viszonyai között megbirhat. — Mas részről az egyesület is azon aranyban terjesztheti csak üdvös vállalatait s munkalódásait, mellyben jövedelmei szaporodnak, és semmi nem lehet fájdalmasabb, mint a megindított közhasznu vállalatban fenakadni a kötelezett járulékok pontatlan beszolgáltatasa miatt. — Ezen előzmények után, azon tisztelt hazánkfiai, kik bármik oknál fogva az ügy iránti rokonérzelemből aláírt évi kötelezettségeikkel a m. gazd. egyesület irányában tartozásban vannak, bizonyosan nem veendik rossz néven, midőn ezennel sür-gösen kérjük, s egész tisztelettel felszólítjuk, miszerint köte-lező becses aláírásukkal megajánlott járulékaikat, ha egyeb al-kalom nem találkoznak, a teherposta útján (az egyesület titoknok-i hivatalához utasítva) legfőbb januar hava 15dikeig megküldeni meltoztassanak, — Valamint a legbánsóbbi sértés volna az önkün-nek aláíróknak öszintességében s fizetési szándékában kételkedni, — ugy mas részről oly kötelezettséget nem teljesíteni, melly által vállalatokat s egyesületeket életbe hoznak, nyellett tenne-mint az adott szóval jatszani, s elismert közhasznu cseleket compromittálva, a legfontosb hazai ügynek kifejlődhetését agas-tag állapotba hozni. Pesten, dec. 13án 1846. Török János, egyesületi titoknok s. k.

A PESTI JÓTÉKONY NYELT jövő 1847iki évi januar 10. alárczos bált adand gya. a javára, melly valamint a mult evekben, ugy most is ny. város sorjatekkal öszvekövet lesz; az ez alkalommal kijátszandó tárgyak jámbor sokasássa vált kegyes adakozás útján gyűjtetnek évenként, miért is a tisztelt emberbarátok ezennel kerülög figyelmzettnek, hogy az e célra szánt kegyes ajándékokat eziden nöegyleti masodelnökön Derra Irma ö nga átveszi. Károly Lajos, a pesti nöegylet titoknok.

SZOLNOK-ARADI VASUT. Ujon nyitott közlekedési utak természetében fekszik, hogy azok mintegy chemiai vonzerő által ismét újakat hoznak létre, mellyek amazok vég- vagy zárpontjaihoz folytatás vagy kifolyáskint csatlakoznak. Ez annál nagyobb mértékben történik, minél tökéletes a közlekedési eszköz, s ez főleg századunk diadal-máról, a vasutakról áll, ugy, hogy ha különben a népesség, a terménygazdaság, kedvező földviszonyok stb. természetes föltételei nem hiányzanak, minden, csak alig megkezdett vagy csak félig valósított vasutervi is számos csatlakozási vagy ágvasutak csirájának tekinthető. Bármilly rövid azonban hazánkban a vas sin-utak története, mégis a föntebbi tapasztalástételre nyújtott már adatokat, főleg mióta az első nagyszerü vasut programja — értjük a középponti vasut irányát Szolnok s Debreczen felé — a közbizalom által mint igazság záloga üdvözöltetik, s e tekintetben elég a czegléd-kecskeméti, miskolci és temesvár-szegedi vasutervekre utalni.

Mint hallatszik, most már Arad megye is felszólította Békesmegyét egy Aradtól Békesen keresztül egész Szarvasig vezetendő vasut építésére. E vállalat iránt a két hatóság közti előleges tanácskozások ideje f. hó 15kére tüzetelt. Azonközben nem lesz érdektelen egy aradi lakos hozzánk most érkezt levelének közlése, ki ezen összekapcsoló vasut eszméjéről következőleg nyilatkozik: „A vonal, melly Pest-től Tápó-Sz.-Mártonon keresztül Szolnokig, innen pedig Szarvason át urbéri telkek egész tengeren át Tornyaig vezet, 28 mföldet tesz, vagy Szolnoktól Mezőtúron, Békesen, Gyulán (vagy Csabán) keresztül alig 32 mérföldnyi hosszúságot. Kereskedői szempontból az ohajtott esetben lerakodásnak csak egyszer — Szolnokon a Tiszánál — kellene történni. Ezen tagadhatlan utróvidítés által Pestnek közlekedési köz-zelése Aradon át a hazai természetis tulajdonképeni Kana-anjába el volna érve, és a már eddig megszokott tetemes termékkor-alom (gabona, gyapju, dohány, só s egyéb kincs-tári javakkal) nemcsak biztosíthatnék számunkra, hanem szükségkép nagyobb mértékben fejlődnek ki. Különö-sebb figyelmet érdemel itt Moldova és Oláhországból, aztán a szomszéd Erdély és Szerbiából — az ismeretes lugosi és hodosi uton — Aradra nagy mennyiségben szállítatni szokott szarvas- és sertésmarha, melly részint az említett városok

szükségére, de/ végett az aradi, ugy mint iparsze-menyi Maros m. természetihelyz-vül megtartandj. fővárosa felé ép. egy illy pálya ju-nélfogva Arad v. vatalos összehas-Pest s Debrecze-kell hogy kívánj-zék; s szerzsm-böles fáradozaso-felsőbb ótalom-indítványozott vá

A MAGYAR utazott december 528 sz.; 24én 4 sz. Öszvesen teha

(Az argen-5—6szor nagy-silia, Paraguay keletre az atlanti környeztetik. Fő-ran az egész or-kadt Montevideo sikeretlen közbe-dekessé tették, Revue des deux

Nincs nevez-tének, természe-fővonásait látnu-akadást megfop-pant kiterjedése-környezi. Minde-mányainak határ-az ország közép-vegre csalitokk-csak kevéssé vá-benszülőttek ös-száguldoz ide s-telezi fel, a lak-törbe fogott biva-lan személyes-boldognak érzi-irányban beczi-civilisatiót lehet-lés, a társasági-hogyan lehetne-szerre eső gyerr-tornyoknak ninc-plomok üresen á-lettök néhány g-lás e pásztori m-sággal vegyes-nem teszi köte-néhány városból-minden testgyak-bivalokat üldözr-lásban gyakorol-folytonos kifejté-szánó megvetés-kiknek sok köny-lő pányvába-ke-tenek. E megva-arczonásain, s

NAGYBRIT. egy tetemes ösz-morral, melly-részének félben-ast követő nyu-castlebari lap sz-ember halt meg-hasonló ragályo-gyélvályasztmá-gyatták, hogy a

Palmerston-mét fellépett a-czárnak szoldgá-vassuk. Urquua-s munkás részt-rekvsében a ke-hivatalból el, n-és a követség n-gol állandóság-g-hogy ezzel a jó-szág ellensége-s azért mozdít-ségitette elő. A-hanem csupán-ellen tett. És a-angol külügym-nöke. Illy megv-nem volt hijava-lem egészen leh-nében a vád val-lord tös-gyöket-lenni, mint bár-Franciaország

ások körmei
lgozott alap-
asván, azok
is lőnek, —
lőttjének, 's
dítására czé-
egyletnek.

alás a pénzár-
it; 's a men-
testet letének
hatályos ki-
yó év alatt, a
ásának tetemes
mint háromszáz
De ha bár ez
felcsere czélzó
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

telésére ez elő-
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

telésére ez elő-
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

telésére ez elő-
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

telésére ez elő-
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

telésére ez elő-
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

telésére ez elő-
k is biztosítani,
csökkeneti azon
tagjai részé-
sára nem szá-
a mult évekre
tezer pengő
vételével e tete-

szükségére, de főleg Bécsbe 's a külföldre rendeltetvén hízalás végett az aradi, gyulai 's békesi vásárokat, mely üzletág egy mint iparszorgalma az áldott aradi környéken fekvő valamennyi Maros melléki népes mezővárosok 's faluknak, melyek természeti helyzetüknél fogva Arad piacát jóvőre is kétségkívül megtartandják, az arad-szolnoki vasút által Magyarország fővárosa felé épen annyira élénkítették 's emellettnek, a mint egy illy pálya jövedelmezésére kedvező kilátást nyújt. Ennélfogva Arad városa, melyet a bécsi 's pesti kereskedői hivatalos összehasonlítások nyomán a nagy kereskedésben csak Pest 's Debreczen halad felül, a szolnok-aradi vasutat ohajtva, kell hogy kívánja 's azt minden módon előmozdítani igyekezzék; egyszersmind köszönet legyen itt mondva azon hazafiai bőles fáradozóknak, melyek következtében ezen, a legfelsőbb ótalom 's az illető megyék hozzájárulása reményében indítványozott vállalat itt már általános viszhangra talált. (P.Z.)

A MAGYAR KÖZÉPPONTI VASUT pest-vácsi vonalán utazott december 21-en 808 személy; dec. 22-en 640 sz.; 23-an 528 sz.; 24-en 454 sz.; 25-en 250 sz.; 26-an 371 sz.; 27-en 468 sz. Összesen tehát dec. 21-től 27-keig bezárólag 3519 személy.

KÜLFÖLD.

(Az argentinai népek.) Az argentinai köztársaság alatt Délamerika azon tetemes és Magyarországnál mintegy 5—6-szor nagyobb földet értjük, mely északra Bolivia, Brasilia, Paraguay és Uruguay (Montevideo), délre Patagonia, keletre az atlanti oceán, nyugotra Chili köztársaság által körvesztetik. Fővárosa Buenos-Ayres, mely néven gyakran az egész országot nevezik. Tíz évi túsája a tőle elszakadt Montevideoval, 's legújabbán Anglia és Franciaország sikerrel közbenjárásuk e tusában, minden olvasó előtt érdekessé tették, minélfogva lakosainak rövid jellemzése (a Revue des deux mondes után) nem lesz helyén kívül.

Nincs nevezetesebb kép az argentinai köztársaság életének, természetének és szokásainak rajzolatánál. Elég lesz fővonásait látnunk, hogy az ország szellemi és erkölcsi megakadását megfoghatjuk. Legnagyobb baja a statusnak ropant kiterjedése. A köztársaságot minden oldalról pusztaság környezi. Minden emberi lak elűnése mutatja egyes tartományainak határát. Északon végtelen rengetegek fekszenek az ország középpontja felé lassan lassan gyűrűlők, melyek végre csaltokká 's határtalan ronává mosódnak el. Ezen csak kevéssé változatos síkságon fekszenek, a spanyolok és a benszülöttek összelegyűltéből eredt kóbor (gaucho) nép száguldoz ide 's tova. A pásztor életet maga a természet teletezi fel, a lakosok beérik a föld vad termékeivel, és a tőrbe fogott bival husával. A gaucho mindenk felett korlátlan személyes függetlenségre törekszik. Mint a posztja ura, boldognak érzi magát széles birodalmában, 's azt minden irányban becikkázza, a nélkül hogy valahol művelné. Ez a civilisatiót lehellenné teszi e szélszört törzsek közt. A nevelés, a társasági viszonyok megismertlése lehetlen, mert hogyan lehetne iskolát állítani az egymástól 10 mérföldnyire szerte eső gyermekek számára? Így van a vallással is. A tornyoknak nincs csöditő hatalmuk, az itt ott találtató templomok üresen állnak, csak néha néha állapodik meg mellettük néhány gaucho, gyakran le sem szállva lováról. A vallás e pásztori mezőkön a keresztény hitnek durva babonaszággal vegyes hagyományaiból áll, 's az isteni tiszteletet nem teszi kötelességgé. A kereszteléseket is többnyire a néhány városból kijáró kereskedők viszik véghez. A gaucho minden testgyakorlatokban ügyes, 's gyermeksége óta tanul bivalokat üldözni és tőrbe fogni; mindenk felett a lovaglásban gyakorolja magát, mihelyt járn tud. A testi erő e folytonos kifejtése, a veszedelemnek megszokása büszke és szánó megvetést támasztanak benne az ülő városiak iránt, kiknek sok könyvük van ugyan, de sem a bival vagy szilajló pályavába-kerítéséhez, sem a tigris leszurásához nem értenek. E megvetés élesen ki van fejezve a gaucho komoly arcvonásain, 's at.

NAGYBRITANNIA. Irlandba a londoni Towerből ismét egy tetemes osztály pattantnyusság küldetett. Az ottani nyomorral, mely kivált a tél beállásával 's a közmunkák nagy részének félbenzakadálával még magasb fokra lépett, 's az azt követő nyugtalanságokkal telvék az angol lapok. Egy castleburi lap szerint ama grófságban rövid idő alatt kilenc ember halt meg éhen, Mayo grófságban pedig a cholerahoz hasonló ragályos kór ütött ki. Kilkenny és Traleeban a segélyválasztmányok dec. elején gyűléseket tartván kinyilatkoztatták, hogy a kezeikben levő kulfórások már kiapadtak.

Palmerston lord engesztelhetlen ellensége, Urquhart, ismét fellépett a minister elleni súlyos vádjával, hogy az orosz czárnak szoldjában áll; miről egy parisi levélben ezeket olvassuk. Urquhart követségi titoknak volt Konstantinápolyban 's munkás részt vett az angol politika Oroszország elleni törekvésében a keleten. Palmerston lord azért bocsátotta őt e hivatalból el, mivel nézetei lényegesen eltértek a kormány és a követség nézeteitől. Ezóta Urquhart a lordot valódi angol állandósággal üldözi. Őt át van hatva a meggyőződéstől, hogy ezzel a jó ügynek tesz szolgálatot. Urquhart Oroszország ellensége volt Konstantinápolyban és a Kaukaszban, 's azért mozdított el, mert a kormány czéljait igen mohón segítette elő. Azonban azt hiszi, hogy nem a felette sok, hanem csupán a sok miatt mellőztetett el, mit Oroszország ellen tett. És e gondolat egyenesen arra vezette őt, hogy az angol külügyminister az orosz kormány megvesztegetett ügynöke. Illy megvásárolt ministerek és magas statusférjaknak nem volt híjával Anglia, tehát nem esoda, hogy azt az angolok egészen lehetlennék nem tartják. Azonban a lord ellenében a vád valószínűsége nem bír. Ellenkezőleg, Palmerston lord főgyökerebb angol, 's politikája angolabbnak látszik lenni, mint bármelyik britt ministéré, akár melyik pártból. Franciaországot gyűlöli, Anglia befolyását Spanyolország-

ban biztosítani. Keletindiai birtokait kiterjeszteni iparkodik. Hogy itt Oroszországnak többet használt mint ártott, ha tette is, nehezen volt szándéka. Urquhart vádjában kárteknony annyiból, hogy mindazokkal, kik neki hisznek, azt hiteli el, mikép Oroszország nemcsak Pétervárbán, hanem Londonban is parancsol, nemcsak a maga számos seregeivel, hanem Anglia, 's a bástyáival' is rendelkezik. Urquhart vádjá a lord ellen hypothesis, ellenben Oroszország abból tetteges hasznat merít. Ha Oroszország a világ minden cabinetével egyenkint elhithetné, hogy a többi cabineteket megvesztegette, épen azáltal nyerne az oroszpolitika mindenütt. Legjobb módja Oroszország hatalma gyarapításának; e hatalmat nagyobbban rajzolni, mint a millyen. Urquhart e vádjával többet használt Oroszországnak, mint lelke kívánja.

London, dec. 15. Irland állapota folyvást elfoglalja a közönség és a kormány figyelmét. A látvány napról napra komorabb, 's a beállott kemény hideg az éhség kinjait és a kór pusztításait szaporítani látszik. A nép Irlandban egykedvű henyességgel ül trágyadombjain vagy nyújtózott az indiánok kunyhóit is piszkosságban felülhaladó viskóiban; most, a látogatás napjaiban annál nagyobb toladással koldul. Az angol kormány hatatlan bőkezűséggel felelt meg az emberszeretet szótának, de néhány heti tapasztalása is megmutatta már, hogy az angol kincstár ez adakozása távol attól, hogy a bajt enyhítné, az egész ír nemzetet Anglia jótékonyaságától tette függővé és saját munkáinak elmulasztására készítette. Azon pillanat óta, mikor az írek himni kezdék, hogy angol pénzen vásárolt amerikai gabonával fognak táplálkozni, abban hagyták a mezei munkát; a napszamos a tanyát elhagyva, haszontalan utak építéséhez tódult, vagy rabló életre a hegyek közé és az utak mellékeire; a bérli felüggesztette az árenda fizetését, a földbirtokosok földjavítási ürügyek alatt vettek fel pénzt a statustól; az egész sziget elerköstelekedése tökéletes lőn. Ez állapotban gyorsan kell segíteni. Bármenyibe kerüljön, 's akár mily veszedelmet vonjon maga után, Irland szegényeit Irlandnak kell eltartani. Az angol szegénységi törvényt életbe kell léptetni, ha a földesurak jelen ivadéka belvésze is. Időközben e rettenetes kérdés tán erőszakosabb és véresebb módon fog megoldatni. A protestáns párt jól tudja, hogy csak kardjában bízhatik, és a katólikus párt már nincs távol azon állapottól, mely általános rablást és vérontást idézend elő. Rettenetű szavak, melyeket e nagy és csendes birodalom szívéből kell írnom! Ez lesz-e gyümölcse azon jogoknak, melyekért O'Connell oly szerencsésen küszködött? Illy vége lesz-e a protestáns felsőbbégtől eltörölésnek Irlandban? Forradalom szélén áll-e Irland, 's ujjonmani elfoglalást teend-e szükségessé Anglia részéről? Mindezen fekszik a valószínűség határain kívül. (A tory levelező bizonyosan a valónál sötétebb színben látja a dolgokat.)

(Standard.) A parlament gyűlésének közeledő megnyitása azon nem csekély fontosságn kérdésre emlékeztet benünket, hol ülendnek abban sir R. Peel és a többi exministerek? Az expremier személyes barátai azt mondják, hogy ő az ellenzék vezérének helyét foglalandja el 's igen szorgalmasan járand az alsóházba. Ha fel nem világosítjuk a közönséget, azt fogja gondolni, hogy az ellenzék vezér helyének elfoglalása már ellenzéki vezérré tesz, és bizalmatlanságot érend hű képviselői iránt, hogy az ellenzék vezetését olly emberre bízták, mint sir R. Peel. Midő Russell lord a kormányra lépett, és Peel, Graham 's a többi lelépett ministerek az ellenzék főpadján telepedtek le, ezt nagy illetlenségnek tartottuk, 's most is annak tartjuk. Mindenesetre nagy illetlenség volt, azonban a mezei párt a ház szokásainál fogva nem akadályoztathatta meg. E szokás szerint a speaker jobb oldalára eső első pad a korona szolgálatában levő titkos tanácsnokok padja, a balra eső pedig a szolgálatban nem levő titkos tanácsnokoké. Minthogy pedig az utóbbiak az ellenzék fejei szoktak lenni, történt, hogy az elnök bal oldalán levő első pad az ellenzék vezére 's megüjt barátjai legjobb helyének találtott. E rendezet eddig tökéletesen czélszerű volt, minthogy a két pártnak, mikre a ház rendezése oszlik, főnökeit egymás ellenébe és az elnök közelébe hozza. Kérdjük azonban, illendő volt-e e kis csoport tisztviselőktől, kiket a parlament és ország boszorkodása kitaszított, hogy az általok elárult pártot megfosztották az alkalmától, a ministeri párttal egyenlő lábón küzdeni? Reméljük lord G. Bentinck esztől, erélyesség és bátorságtól, hogy e mesterséges fogat meg fogja hűsíteni, úgy mint már számos fogásait hűsította meg e méltatlan csoportnak. Ő az ellenzék vezére az alsóházban, 's a hol ő fog ülni, az lesz az ellenzéki pad.

FRANCZIAORSZÁG. A királyi család dec. 14-ken Saint-Cloudból a Tuileriákba, téli lakására költözött; a király és a királyné a l'Horloge és Flora pavillonok közti szobákba, madame Adelaide, Joinville és Aumale hercegek nejikkel a Flora pavillonba, Orleans hercegszöny fiával, a parisi gróffal 's Nemours herceg és neje a Marsan pavillonba 's az e közt és a pavillon de l'Horloge közti teremekbe, Montpensier hg és neje a Rivoli utca felé néző szárnyba. — Dec. 15-ken a belgák királya és királynéja Brüsseltől megérkezvén, 16-ken a Tuileriákban Leopold király nevenapja ünnepeztetett. — Dec. 14-ken este a tunisi bej búcsuaudencián volt a királynál 's másnap Páris elhagyván Tunisba utazott el, mintán Guizot urat és ennek leányait (állítólag 100 ezer frank értékű ajándékokkal), a külügyministerium irodájánakét, Genie urat, Molé gróft, és az algiri arab hivatal igazgatóját Walsin-Esterházyt dúsan megajándékozta és a parisi szegények közt 25 ezer frankot elosztott.

Franciaország kereskedése a külfölddel és gyarmataival 1845-ben, a legújabbán megjelent Tableau général szerint, 2427 mill. fr. tett, 87 millióval többet mint 1844-ben. Bevétel 1240, kivétel 1187 mill. volt. A tengeri kereskedelem esett 1736, a szárazföldre 694 mill.; a nemzeti lobogóra

808 m, az idegenekre 928 m. Az átvitel 432 000 mtr. mászat tett, 212 millió fr. értékkel, 8 pettel kevesebbet mint 1844-ben. A tengeri szállítás eddig legmagasabb számra, 3 372 000 tonnára rugott, melyből azonban a nemzeti lobogóra csak 39 pect. esik. A vámjövdelem eképen állott; Bevételi vám 151 850 500, kiviteli és hajózási vám 7 478 800, sóvám 58 092 300 — összesen 217 421 600 fr.

SPANYOLORSZÁG. Madrid, dec. 8. Az itteni politikusok három dologgal foglalkoznak főképp, a ministeri crississel, Don Enrique megérkeztevel és az itteni követválasztások eredményével. — A ministeri lapok azt hirdették volt, hogy az új választási törvény életbe léptetése után, a fővárosi progressisták egy tagot sem leendnek képesek a cortesbe küldeni. Mon pénzügyminister még a választások előestéjén mondá, hogy a progressistáknak Madridban 50 szavazatjuk sem lesz, és sógorával, Pidal belügyministerrel, a fővárosi követjelöltjeit lépett fel. Hogy olly választók is fognak találkozni, kik Mendizabal, San Miguel és Cortina urakra szavazni menendnek, azt a ministerek lehetlennék tartották. Madrid városa hat választó kerületre van felosztva, mindenike egyegy követet küld. A hatóságok több mint két ezer választót, kik a kellő vagyonállapotot kimutatták ugyan, de progressistáknak vallották magokat, kitöröltek a listákból; mindamellett 3443 polgár élt választási joggal. A választások tegnapelőtt reggel kezdődvén tegnap délután végződtek. Megválasztottak nagy szótöbbséggel: három progressista (Esparterista) ugyint Don Evaristo San Miguel tábornok, Mendizabal és Lujan urak, és két moderado, ugyint Povar marques és Mon pénzügyminister, ez utóbbi azonban csak egy szavazat többségével, melynek érvényessége azon felül kétségre is vonatott. A hatodik kerületben Pidal moderado és Socorro progressista jelöltek közt hasonlottak meg a szavazatok. Ez eredmény nagy zarvarba hozta a ministereket. Nevezetes tünemény, hogy a madridi vagyonos választók egyik nagy része Mendizabala szavazott, ki minap egy Párisban kibocsátott nyilvánítványában azt mondá, hogy Spanyolországban új politikai felforgatáson szükség keresztül esnie. Martinez de la Rosa, kit a moderadók San Miguel ellenében állítottak volt fel, lehetlenség szüetése helyén, Granadában fog megválasztatni. — Senki sem kéti többé, hogy a királyné menekülni kíván mostani ministereitől, hogy férje e kívánságában osztozik, 's hogy Krisztinának most utoljára sikerült, a kegyvesztett cabinetet egy idegen követ közbenjárásával megtámasztani. A cabinet elnöke annyira meg van e vesztesség által hatva, hogy egy hét óta semmi rendelményt nem bocsátott ki, és minden hozzájárulót azzal utasít el, hogy ő e hét végéig már nem lesz minister. — E ministeri szorultságot don Enrique tegnapelőtt reggel történt megérkezése még nagyobb fokra emelte. Alig jött meg, a király maga ment hozzá és sokáig értekezék vele. Néhány óra mulva a királynéval kocsizott hozzá. Az infans a progressisták minden látogatását visszautasítja, azonban, e loyális magavisletének jutalmul Armero tengerügyministernek, ki vele tavall olly méltatlannal bánt, elbocsátatását kívánja. Ugy látszik, a királyné e kívánságot természetesen találja, 's csak azt várja, hogy Armero maga nyujtsa be leköszönését.

PORTUGALIA. A madridi Heraldó szerint das Antas, elhagyván őt a rendes katonaság is Saldanha táborába szökvén át, ez utóbbi által megveretett. Casal bárónak pedig az oportoi junta meghódolását ajánlotta. Innen Braga felé vala Casal nyomulandó, hol M'Donnell tábornok Dom Miguel zászlóját tűzte ki.

GÖRÖGORSZÁG. Az angol követ bizalmát élvező 'Elbis' ellenzéki lapban Palmerstonnak következő sürgönye közöltetik: „Külügyek ministeriuma, 1846iki octob. 2kán. Lyons Edmund lovag 'stb. urnak. Hivatkozva önének septemb. 10kei iratára, melyhez Kolettis urnak Mussuris urhoz, a magas Portaathenei követéhez intézett levelének másolata mellékelve volt, hol azon rendszabályok ellen panaszodik, melyek az ő véleménye szerint a kandiották megeseására hoztattak, miszerint hazájokba visszatérjenek, olly elv után indulok, hogy mindazok, kik Görögországban tartozkodnak, akár régóta telepedve legyenek ott, akár Törökország valamelyik részéből vándoroltak be, korlátlan joggal bírnak, Görögországot, a mikor akarják, elhagyni. Midőn a három hatalmasság Görögországot teremtette, szabad statust akartak alkotni, nem pedig tömlöczöt. Természetes, hogy a görög kormány nem jó szemmel nézi, ha a görögök későbbek Törökországba vándorolni, mint a királyságban maradni; azonban ennek egyedül a görög kormány az oka. Ha a görög ministerek a orosz kormányzás rendszere mellett maradnak és az ország ügyeinek rossz igazgatása mellett a rablások, 's zarolások és emberölések szaporodnak, mert büntetlen üzetnek, ha a bekeszerető és szorgalmas polgároknak sem életök, sem vagyoniuk biztosítása nincs, valóban különös volna, ha azok, kik Görögországot elhagyhatják, abban megmaradnának. Kivánom, hogy ön e levelemet Kolettis urral hivatalosan közölje. Palmerston.”

DÉLAMERIKA. Montevideoi sept. 31ei tudósítások valószínűnek tartják, hogy Brasilia, Paraguay, a Banda Oriental (Montevideo), Corrientes és Entre-Rios (argentinai fellázadt tartományok) Rosas, buenosayresi dictator, ellen egymásközt 's Franciaországgal és Angliával szöv. ezni fognak 's őt a Parana mögé vonulásra és e folyam mentén jökázásának szabad lábra tételére kényszerítendik.

Gr. Dessewffy E. m. vezérlete mellett szerkesztő Szévy József.

(Szerkesztőségi szállás url-u Horvát-ház 340d. sz. a. 1. em.)

Hivatalos tudósítások.

Birói árverés. (2, 2)

Tek. Pest vármegyébe kebeleztetett Izsák mezővárosában bírói végrehajtás útján t. Csemenczy Lajos bíró irtól lefoglalt 100 holdnyi majorsági szántóföldek, rétek, és szőlők több gazdasági épületekkel 1847. május hónap 14. napján fognak Izsákon elárvereltetni. Kelt Pesten 1846. november 18. kán Németh József t. Pest megye tisz. esküdte, mint végrehajtó bíró.

Bóczy Samu elleni csódpér. (2, 3)

41376. Pozsony megye jelentése szerint, Pozsonyváralja mezőváros tanácsa által Bóczy Samu odaváló pékmester és polgár hitellezőinek csődületére 1847. évi január 7. diki napja tüzetvén ki határidőül, ideiglenes tömeggondnokká Rauscher József tanácsnok, perügyelővé pedig Dobrovics Mihály hités ügyvéd nevezettek. Mi is szokott mód szerint közhírré tették. Kelt Sz. András hó 17. 1846.

Mandelik János és Mihály elleni csódpér. (3, 3)

41377. Pozsony vármegye csődtörvényszékének jelentése szerint Mandelik János és Mihály pilai lakosok hitellezőinek csődületére 1847. évi január 2. diki napja tüzetvén ki megjelenési határidőül, ideiglenes tömeggondnokká Vitál Antal esküdt, perügyelővé pedig Petőcz Sándor alügyész nevezettek. Mi is ezenel kihirdették. Kelt Sz. András hó 17. 1846.

Victoris Antal elleni csódpér. (3, 3)

41375. Pozsony megye jelentése szerint Victoris Antal vág-szerdahelyi közbirtokos hitellezőinek csődületére 1847. évi január 2. diki napja tüzetvén ki megjelenési határidőül, tömeggondnokká Gudits János, perügyelőnek pedig Vermes Mórtiz tiszti alügyész nevezetvén. Mi is ezenel kihirdették. Kelt Sz. András hó 17. 1846.

Nagyjókai Farkas János elleni csódpér. (3, 3)

38563. Pozsony vármegye csődtörvényszékének jelentése szerint nagyjókai Farkas János nyugalmazott alezredes hitellezőinek csődületére 1847. évi január 2. diki napja tüzetvén ki határidőül, ideiglenes tömeggondnokká Gál Vince esküdt, perügyelővé pedig Petőcz Sándor köz alügyész nevezettek ki. Mi is közhírré tették. Kelt Mindszent hó 6. diki 1846.

Váltótörvényszéki idézés. (3, 3)

Horváth Borbálának — gróf Vay József ellen 5000 p. fős váltókövetelése tárgyalására idézendő alperes gróf Vay József holtartózkodása nem tudatván, a nevezett ügy tárgyalására jövő 1847. esztendői január hó 19. diki napjának d. e. 9 órája oly megjegyzéssel tüzetik ki határidőül, hogy ha a nevezett alperes a mondott napon és órában a pozsonyi e. b. váltótörvényszék előtt személyesen, vagy ügyvédje által meg nem jelenne, Gyurkovics Ferenc váltóügyvéd ezenel gondnokául rendeltvén, az ügy minden esetre tárgyalatni fog. Pozsonyi ktr. e. b. váltótörvényszék 1846. évi december 7. kén.

Végrehajtási h. idő kitézet. (3, 3)

36157. Fejér vármegyeének jelentése szerint, Heringh Ignác Lovasberényi uradalmi ügyviselő által mint Grünbeck Ferenc Székesfehérvári acsmester és a lovasberényi zsidó község 's társ-intézet elöljárói mint felperesek részére néhai Blum Salamon lovasberényi zsidó lakos egyenes örökösét névszerint Blum Simon 's Hermann, Blum Karolina Lengyel Rudolfiné, Józsefa Lengyel Sámuelné, Bluma Róth Bernátné és Franciska Lotzberger Móríc özvegye ellen a mondott uradalom urizskéje előtt lefolyt 's a magyar kancellária által jóváhagyott pörben hozott ítélet végrehajtója által ezen ítélet végrehajtására f. évi december 2. diki 's következő napjai tüzetik ki határidőül. Mi is szokott mód szerint, ezenel közhírré tették. Kelt Sz. Mihály hó 22. kén 1846.

A' „vastuskó“ című házbani fűszer- és bor-kereskedés Pesten

tisztelettel jelent, miszerint a következő fűszerárak és csemegék épen most érkeztek, u. m. Ostrigák: jó állapotban fentartott légmentes borbönczékben valódi colchestr- és arsenál ostrigák. Tengerihalak: nagy mennyiségben páczolt, füstölt, eltett- 's beszóztott nemesfajú tengeri- és rajnai halak, ezekközt; lazac, tonina, orsóhal, maquero, rouget, spolli, beancini, tengerirákok, és filetek nemes halakból, font- és darab száma, szinte légmentes borbönczékben. Caviar: sajtotl orosz, ugyszinte folyékony valódi astragan-caviar. Sajtok: nagymennyiségben francia, angol, olasz, hollandi, sveiczi, és rajnavidéki sajtok, u. m. fromage de bris, chesi, chlochesti, eidami, téjtel- 's edestéjből, füves, ementhali, gorgonzola, strachino és több efféle sajtok. Straszburgi aszervagombák és hupasztétomok különféle külföldi kolbászok: azokközt valódi frankfurti, gothai, bolognai, straszburgi és párisi kolbászok, veronai és majlandi számai és valódi vestphallai és szeni-daniell sunkek. — Valódi angol mixed-pikles, onions. — Sok nemű mustár-, pastes és halmártalékok, — francia truffel, borsók és caprik jól elzart palackokban és borbönczékben. Gyümölcs: nagymennyiségben francia, olasz és spanyol gyümölcs, szárított, cukrozott, fűnyűben fontszáma és csinosan ékesítve skatulyákban. Malaga borok: száz éven felül (betegnek számára mint élet szesz) és több mint száz-féle legjelebb rajnai-, francia-, spanyol-, angol-, olasz-, ausztriai és magyar borok, azokközt az olly igen kedvelt fehér- és vörös vilányi, 's a legjobb neszmeélyi, somlai, budai és szegszárdi, palackokban 's akó száma, ugyszinte valódi angol porter-ser és skót-ser buzából komió nélkül. Pezsgőborból nagyraktárt tartok, champagnéban a legnevezeteseb házakból. u. m. Elliquot, Jaquesson és fia, Moet, Sergent, Chanoines frezes 'sat. Liqueerek, hollandi, francia-, porosz- és olaszhoz, valódi ó jamaika rum, arrae di bataire, cognac és ferencz-égetbor. Theák, a legfinomabb orosz- és chinai caravan theák és ritka finomságu thea-cukor, kávék, a legjobbak 's legfinomabbak, melyek csak léteznek, nagyszerű raktár 's legjobbféle stearin-gyertyákból; melyeket, telyes 's fris választékú bor- és fűszerárú raktárommal, 's az avval egyesített fűszer-, csemegé-, ét- 's bor-szobámmal együtt, szíves részvétebe ajánlom

Hausner F. L. polg. kereskedő Pesten.

Moser Luiza művirág-gyára

Pesten, uri-utczal „Flóra“ című boltban, Szupp-ezelőt Troll-féle 446. sz. a házban a t. cz. uraságoknak, kereskedőknek és pipere áruszóknak aliztossággal jelent mikép e' jelen időszakra a legújabb párisi és bécsi minták után készült virág füzerek, virágcsomók, menyasszonyi koszorúk, különösen szép, termézet után illattal készített mell- virágcsomók, gyász- és oltári (Primitz) virágok valamint asztali virágcsomókkal bő választékban ugy egyenkint, valamint tizenkettőjével a legjutányosb áron ellátva lévén; reményli miszerint t. cz. vevői az évek oltai bizalmukkal jelenleg is hecces meglátogatásukkal szerencsésítendik. (1078) (2, 3)

Ovás tétel. (3, 3)

Budapesti híradó — 493-ik szám alatt f. évi november 19. kén a hivatalos tudósítások közt olvashatni: miszerint özvegy Tachauer Caecilia azon állítasomat alaptalanak lenni mondja; melynélfogva az általán Rummy Károly urnak még 1839. évi martius 9. kén kiadott 800. fős pengőbelli, 's Somogy megyébe betáblázott adós levelem, mely iránt férje által a Dunántul t. kerületi táblára lévén idézve, felmentő ítéletet nyertem — még meg nem sommitetheték; mivel o' azon ítéletet fellebesíték. — Erre kénytelen vagyok rövideden csak azt viszonyozni: hogy Tachauer a fellebesítésre nyert kegyes kir. parancsnál fogva az 1-40. diki évi törv. czik 21. diki §-a a fellebesítést engedelmet nem használván, a mondott adóselevél, mely Rummy Károly ur által Tachauerre való át ruházása előtt már exequens bíróságnál fundusul assignálva lévén más tar-

tozására, mely általam ki is fizetett, és így egy tartozást kétszer nem fizethetvén a tisztelet kerületi tábla engem felmentett, mihez képest azon adóselevél érvénytelensége nyilvános lévén megsemmisítve ki-tábláztatott — ovást tevév özvegy Tachauernek minden e' tárgyban lépése ellen, itt is azon adóselevelem továbbani érvényességére nézve ellene mondok, és semmi esetre érvényesnek azt el nem fogadom. — Kelt Pesten decemberben. Özvegy gróf Hadik Vilmosné, szül. gr. Festetics Borbála.

Deutsch A. és W. Szegeden,

ajánlják jólrendezett posztó-, vászon-, kézmű- és selyem-raktárakat, ugy nagyban mint kisebb részletekben, a lehető legjutányosb ártért. (729) 24, 24)

A' Szeged-kecskeméti vasut társaság,

az előmunkálatokra, a' mennyire szükséges leend 5%-os részlet fizetést határozván; folszólítatnak illően a t. cz. részvényesek, hogy ez uttal e' részlet fizetést 1% erejéig, Szegeden Körösi József pénztárnoknál 1847. évi januarius 10-étől 15-éig teljesíteni sziveskedjenek. Kelt Szegeden 1846. év Karácson hava 14. dikién tartott választmányi ülésből. (1075) (3, 3)

Ház-eladás. (3, 3)

Budán a' várban az uri-utczal 36. számu ház szabad kézből eladó; bővebben értesülhetni a háztulajdonosnál. Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast Pesten.

Birói árverés. (3, 3)

T. Fejér megyei Lovasberény mezővárosi zsidó néhai Blum Salamon örökösétől 's Blum Simontól mint alperesektől bírói végrehajtás útján lefoglalt 's összesen 2325 ezüst forintra 50 krra becsült három házaiknak nyilvános árverés által a helyszínen leendő eladására, bíróság 1847. évi január hó 18. diki napja tüzetik ki. — Lovas-Berényben december 3. kán 1846. Heringh Ignác urad. ügyviselő, mint végrehajtó által.

Váltótörvényszéki idézés. (3, 3)

Laday István Erdélyben Bisztriczén lakosnak, az ellene Blas Móríc által két rendbeli váltónál fogva 413 v. ft 8 kr. iránt, a kitűzött határidőig válasz nem érkezvén, érintett ügynek f. évi december 30. kán reggeli 9 órakor e' váltótörvényszék előtt leendő tárgyalása végetki megjelenésre ezenel idézetik. — Kelt Pesten a' kir. e. b. váltótörvényszék 1846. évi december 22. diki napján tartott üléséből.

Térvény megsemmisítés. (3, 3)

41338. Abauj vármegyeének kelemesi Melezer István mint néhai Zombory Ferenc örököse folyamodása következtében ide terjesztett felírásához képest — Kossuth József ügyvéd által, — egy 500 forintnál szoló 's említett néhai Zombory Ferencet követelőleg, sóvári Sós Sándort és örökösét pedig szenvedőleg illetett közelevény átvétele felől 1844. diki január 6. diki kiadott 's többször érintett Zombory Ferenc halála alkalmával eltévedt térvénynek megsemmisítendése, körszerte kihirdetettik. Kelt Mindszent hó 27. dikién 1846.

Előfizetési felhívás „HAZÁNK“ (3, 3)

című közgazdasági, műipari, kereskedelmi és szépirodalmi lapra. A' győri „Vaterland“ jövő 1847. diki évi január 1-ől kezdve mint közgazdasági, műipari, kereskedelmi és szépirodalmi lap magyar nyelven „Hazánk“ cím alatt jelenik meg. Cél: tiszta elveket kitűzni, határozott utakat kitüntetni mellyekkel, 's mellyeken a' közgazdasági, műipari és kereskedési gyökere fejlesztése szilárdítása egyedül eszközölhető. Virágzásnak indult szépirodalmunkat emelni, 's arra törekedni; hogy lapunk e' része a' közönségnek ne csak mulatságból kedves olvasmány, de szívet nemesítő, 's tiszta szilárd jellemet fejlesztő is legyen. Lapunk foglalja: közgazdasági, műipari és kereskedelmi önálló cikkek. — Eredeti vagy sikerült fordított beszédek, novellák és költemények. — Győri napló. — Pesti hírek mindennemű társadalmi, irodalmi és színházi viszonyokról, — 's itt megjegyzendő: hogy a' fővárosban e' végből teszünk képesek a' közönséget értesíthetni, mint a' hetenkint csak egyszer jelenő divatlapok. — Eredeti levelezések a' két magyar hazából és külföldről. — Utelirások — A' hazai mezeigazdaság és műipar állapotának koronkinti pontos ismertetése a' jól elrendezett vidéki levelezések által. — Egyesületi mozgalmak. — Győr, Mosony, Soprony, alföld és bécsi piaci árkeletekről, valamint a' Pestre, Győrbe és Mosonyba érkezendő gabona-bordóhajok számáról, a' hozott gabona neméről és mennyiségéről hiteles és leggyorsabb tudósítások. — Végre mindennemű hírdetmények. — Ezekben foglaltatik lapunk köre. A' kitűzött célmegközelítésére tiszta határozott akarattal 's ernyedetlen munkássággal fogunk pályánkon haladni. Parányi erőnk gyámolítására igyekeztünk hazánk telkesebbjei közül sokak közremunkálását megnyerni, 's a' vidéki levelezéseket ügyes tollakra bizni. A' közönségtől nem kívánunk jobban partoltni, mint mennyit „Hazánk“ megfogórdemelni! Lapunk megjelenik hetekint háromszor: kedden, esütörtökön és szombaton egy egy tömött nyomtásu nagy félven. Előfizetési ár: helyben házhoz hordással 4 ft p. p. vidéken, bortékban, hetenkint háromszori küldéssel 5 ft p. p. Előfizetheti helyben: Sveiger Philibert könyvkereskedésében, vidéken minden postahivatalnál. Az ausztriai birodalomban 's egyéb külföldi tartományokban kiadomti kívánt példányok iránt a' megrendelés csak a' bécsi cs. főpostahivatal útján történhetik. — Íratmányi díj: minden petít hasáb sorért 4 kr. p. p. Győrött decemberben 1846. „Hazánk“ szerkesztője.

Haszonbérlet. (3, 3)

- Víz-malmok, vendégfogadók, kocsmák, kereskedési bolt házak, bor- és pálinka-méresi- és husvágási jogok, serház, pálinka-égető ház, mész-égetés, pipa-agyag ásás 1847. diki évi április 1-ől napjától kezdve három évre bérbe adtnak. Német-Ujvári Bathány Iván gróf urnak tek. Baranya vármegyében fekvő Boly uradalma részéről 1847. diki évi január 13. és 14. diki napján Boly mezővárosában az uradalmi tiszti teremben, szokott délelőtti órákban tartandó közértesítés útján következő vízi-malmok, vendégfogadók és kocsmák, vagy a' földes ur' vagy a' bérli tulajdon bor- és pálinka-italaira, — kereskedési bolt házak, falusi husvágási-, bor- és pálinka-méresi jogok, serfőző- és pálinka-égető-házak, mész-égetés és pipa-agyag ásása, 1847. évi ápril 1. ó napjától egész 1850. diki évi martius végéig számitandó három évre, különös, a' tiszttéremben naponkint olvasható szerződésnek mellett bérbe adandók lesznek; — és mindhogy a' megajánlandó évenkénti bérsomma' fele biztosítás gyanánt és cím alatt az árverés alkalmakor leizetendő lézzen, a' bérleti szándékozók illően megkérteknék, hogy e' végre elégséges sommával ellátva a' fentebb kitűzött helyen és időben megjeleni sziveskedjenek. I. M a l m o k. 1) Belvárdi malom 3 felőlcsapó kerékre. 2) Olasz " 3 felőlcsapó kerékre. 3) Hídori " 2 felőlcsapó kerékre. 4) Magyar-peterdi malom 2 felőlcsapó kerékre. 5) Kessel-Pajer " 2 alőlcsapó kerékre. 6) Vörös malom, a' borjádi határban, 3 alőlcsapó kerékre. 7) Devecseri malom 2 felőlcsapó kerékre. 8) Kassal-Pajer malom 2 felőlcsapó kerékre. 9) Borjádi falusi " 3 alőlcsapó kerékre. 10) Trinitási " 2 alőlcsapó kerékre.

II. Vendégfogadó és kocsmák házak, husvágással, urasági- vagy bérli bor-pálinka- ser italokra.

- 1) Boly mezővárosában, a' Pécsről Zomborba vezető országos kereskedési közuton. 2) Borjádi faluban, kocsmaház, husvágással. 3) Rác-Tóttós faluban, a' közkereskedési uton. 4) Virágos faluban, vendégfogadó ház, a' Siklóra vezető kereskedési közuton. 5) Rácpetre faluban, vendégfogadó ház, a' Pécsre vezető kereskedési uton. 6) Vokány faluban, vendégfogadó ház, kereskedési közuton. 7) Áta faluban kocsmaház. 8) Gyula pusztában, vendégfogadó ház, a' Pécsről-Mohácsra vezető országos-posta-kereskedési közutban.

III. Uradalmi bolt és kalmár-házak.

- 1) Vokány. 2) Nagy-Budmér. 3) Kis-Budmér. 4) Kövesd. 5) Német-Palkonya. 6) Áta. 7) Kassa falukban. IV. Földes-ur bor- pálinka és sormérés, a' bérli tulajdon lakkházaiban. 1) Boly mezővárosában, a' második kocsmáltatás; földesur bor- pálinka-mérés, eledel kifőzés, kisütés és vendégzállásos nélkül. 2) Boly mezővárosában, a' harmadik kocsmáltatás; földesur bor- pálinka-mérés, eledel kifőzés, kisütés és vendégzállásos nélkül. 3) Nyomja faluban, a' bérli tulajdon bora és pálinkája, 's urasági ser' kimérése; tulajdon lakkházában, husvágás nélkül. 4) Boly mezővárosában, az évenkénti négy szabadalmas vásárok alatt eledel kifőzése, kisütése és urasági bor, pálinka kimérése. NB. Ha a' fentebbi vendégfogadó- és kocsmaházak' bérli, azokban tulajdonl' boraikat, és pálinkáikat kimérni kívánják, ezen mérési-jog is különösen bérbe adandó lézzen. V. Falusi husvágások, épületek nélkül. 1) Nyomja faluban, a' bérli tulajdon lakkházában. 2) Kis-Budmér. — 3) Nagy-Budmér. — 4) Kövesd és Jakabfalva — 5) Bathány-Ivány és Német-Palkonya — 6) Olasz és Hidor. — 7) Belvárd faluban és Gyula pusztában. — 8) Lothárd faluban. 9) Birján. — 10) Kassa, Devecser, Magyar-Peterd falukban. — 11) Herend 12) Szökéd és Áta falukban.

- VI. Földesur bor- és pálinka-mérés a' jobbágyi helységekben és pedig, a' pálinka-méresi-jog egész évben; a' borméresi-jog kizárólag Szent-Györgytől Szent-Mihály napjáig, a' Községekkel közösen Szent-Mihálytól, egész Szent-György napjáig. 1) Német-Palkonya 2) Jakabfalva. 3) Magyar-Peterd. 4) Szökéd. 5) Áta. 6) Kistófalva. 7) Nagy-Budmér. 8) Kassa. 9) Herend. 10) Hidor. 11) Bathány-Ivány. 12) Lothárd 13) Birján. 14) Devecser. 15) Kis-Budmér. 16) Belvárd. 17) Olasz. 18) Kövesd falukban. VII. A' serház, a' trinitási pusztában; azon joggal, hogy a' bérli az abban főzendő serét és élesztőt az uradalom körében kimérhesse.

- VIII. A' Pálinka-égető- ház, a' trinitási pusztában; az ehez tartozandó lak- és egyéb épületekkel és odányokkal. IX. Mész-égetési jog, a' trinitási pusztában; a' pipa-agyagásathatásáért együtt. — Boly november 12. kén 1846. Az uradalmi föltizetés.